

**ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRK
MÜZİĞİ BİÇİMLERİNİ TANIMA
DURUMLARININ İNCELENMESİ**

Kubilay PERDAKÇIOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı

2019

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRK MÜZİĞİ BİÇİMLERİNİ
TANIMA DURUMLARININ İNCELENMESİ**

(An Analysis on the 8th Grade Secondary School Students' Identification of Turkish Music
Forms)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kubilay PERDAKÇIOĞLU

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Murat Kamil İNANICI

Erzurum

Eylül, 2019

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Kubilay PERDAKÇIOĞLU tarafından hazırlanan “Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Durumlarının İncelenmesi” başlıklı çalışması 18/ 09 / 2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Yavuz Selim KAFKASYALI
Kafkas Üniversitesi
Danışman: Dr.Öğr. Üyesi Murat Kamil İNANICI
Atatürk Üniversitesi
Jüri Üyesi: Dr.Öğr. Üyesi Özgür EROĞLU
Atatürk Üniversitesi

Yavuz Selim Kafkasyalı
Murat Kamil İnanıcı
Özgür Eroğlu

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

24 Ekim 2019

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Durumlarının İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

18/09/2019

K. Perdağcıoğlu

Kubilay PERDAĞCIOĞLU

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Tez araştırmamın ve yazımının gerçekleşmesindeki önemli katkıları bulunan danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Murat Kamil İNANICI' ya, araştırma verilerinin analizinde ve biçimsel olarak tezimi düzenlememde yardımcı olan hocam Dr. Arş. Gör. Eren LEHİMLER' e, tez çalışmam sürecinde desteğini esirgemeyen Arş. Gör. Aslı BALCI' ya, bu dönemde her zaman yanımda olan değerli eşim Yasemin PERDAKÇIOĞLU ve aileme teşekkür ederim.

Kubilay PERDAKÇIOĞLU

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRK MÜZİĞİ BİÇİMLERİNİ TANIMA DURUMLARININ İNCELENMESİ

Kubilay PERDAKÇIOĞLU

Eylül 2019, 73 Sayfa

Amaç: Bu araştırmada, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Türk Müziği biçimlerini tanıma durumlarının ne düzeyde gerçekleştiğinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmada, nicel araştırma desenlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” (Ek 1) ve ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Türk müziği biçimlerini tanıma durumlarını belirlemeye yönelik “Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu” kullanılmıştır. Hazırlanan “Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu”nda madde güçlükleri aynı olarak kabul edildiğinden iç tutarlık KR-21 testi ile hesaplanmıştır ($\alpha=.690$). Alt problemlere ait veriler kategorik olduğundan yapılan anlamlılık çalışmaları ki-kare testi ile yapılmıştır. Yapılan çalışmada sosyoekonomik çevreye dair gruplar arası tanıma durumları ise tek yönlü ANOVA ve Post Hoc testleri ile elde edilmiştir.

Bulgular: Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğrenciler; Horon (%95), Zeybek (%86), Halay (%84,9), Bar (%76,8), Uzun Hava (%68,7), Şarkı (%64,4), İlahi (%62), Mevlevi Ayini (%59,9) ve Kırık Hava (%59,1) müzik biçimlerini tanımış, Saz Semaisi (%87,7), Peşrev (%81,7), Deyiş (%81,3), Nefes (%76), Hora (%63,3), ve Longa (%56) müzik biçimlerini tanımamıştır.

Sonuç: Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, tanıma formundan aldıkları toplam puanlara göre Türk Müziği Biçimlerini orta düzeyde tanıdıkları, genel puan dağılımının toplam 15 puan üzerinden ortalama 7.15 puan civarında olduğu ve 5 ile 10 puanları arasında yığıldığı sonucuna varılabilir. Türk Müziği Biçimlerini sosyoekonomik çevreye göre genel anlamda incelediğimizde, gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olması ve grupların eşit düzeyde müzik türlerini tanıdıkları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk müziği biçimleri, müzik dersi kazanımları, sosyoekonomik çevre.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

AN ANALYSIS ON THE 8TH GRADE SECONDARY SCHOOL STUDENTS' IDENTIFICATION OF TURKISH MUSIC FORMS

Kubilay PERDAKÇIOĞLU

September 2019, 73 Pages

Purpose: The aim of this study is to analyze 8th grade secondary school students' identification process of Turkish Music forms.

Method: In this study, among the quantitative methods, the descriptive scanning model has been used. "Personal Information Form" prepared by the researcher (appendix1) as a data collecting tool and "Students' Identification of Turkish Music Form" have been used to find out the 8th grade secondary school students' identification of Turkish Music. Considering item distinctiveness is at the same level in all questions of the "Students' Identification of Turkish Music Form", internal consistency has been calculated via KR21 test ($\alpha=.690$). The significance studies were carried out with Chi square test as the data of sub-problem is arranged categorically. In the study, identification process within groups that have been divided socioeconomically has been acquired by using oneway ANOVA and Post Hoc test.

Findings: According to findings acquired from the research, students have been able to identify Horon (95%), Zeybek (86%), Halay (84,9%), Bar (76,8%), Unmetered Folk Song (68,7%), Song (64,4%), Hymn (62%), Mevlevi Rite (59.9%), and Kirik Hava (59,1%), they have not been able to identify Saz Semaisi (87,7%), Pesrev (81,7%), Deyis (81,3%), Nefes (76%), Hora (63.3%), and Longa(56%) forms.

Result: Considering students' responses to the questions in the "Students' Identification of Turkish Music Form", results can be generalized as following sentences; students are able to identify Turkish Music Forms at intermediate level according to their total score, general score range has been approximately 7.15 on a 15 point scale and between 5 and 10 points. Following the fact that Turkish Music Forms are analyzed within the context of socioeconomic environment, there is no significant difference within groups and it has been concluded that groups have identified the music forms at the same level.

Keywords: Turkish music forms, learning outcomes of music course, socioeconomic environment.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	xi
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Eğitim.....	1
Sanat Eğitimi.....	2
Müzik Eğitimi	3
Genel Müzik Eğitimi.....	4
Özengen Müzik Eğitimi.	5
Mesleki Müzik Eğitimi.	5
Müzik Eğitiminde Yaklaşımlar.	6
Müzik Eğitiminin İşlevleri.	8
Müzik Eğitiminin Yararları.....	8
İlkokulda Müzik Eğitimi.	9
Ortaokulda Müzik Eğitimi.	9
Türk Müziği	10
Türk Müziği Tarihçesi.	11
Türk Müziği Coğrafyası.....	11

Türk Sanat Müziği.	11
Türk Halk Müziği.....	13
Ortaokulda Öğretimi Hedeflenen Türk Halk Müziği Biçimleri.....	15
Ortaokulda Öğretimi Hedeflenen Türk Sanat Müziği Biçimleri.	15
Araştırmanın Amacı.....	15
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi.....	16
İKİNCİ BÖLÜM	18
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	18
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	20
Yöntem	20
Araştırma Modeli.....	20
Evren ve Örneklem	20
Veri Toplama Araçları	20
Kişisel Bilgi Formu.....	21
Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu.	21
Süreç/Uygulama.....	22
Veri Analizi.....	22
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	23
Bulgular	23
Birinci alt probleme ait bulgular.....	23
İkinci alt probleme ait bulgular.....	24
Üçüncü alt probleme ait bulgular.....	25
Dördüncü alt probleme ait bulgular	26
Beşinci alt probleme ait bulgular	27
Altıncı probleme ait bulgular	28
Yedinci alt probleme ait bulgular	29
Sekizinci alt probleme ait bulgular	30

Dokuzuncu alt probleme ait bulgular.....	31
Onuncu alt probleme ait bulgular	32
On birinci alt probleme ait bulgular.....	33
On ikinci alt probleme ait bulgular	34
On üçüncü alt probleme ait bulgular.....	35
On dördüncü alt probleme ait bulgular	36
On beşinci alt probleme ait bulgular	37
On altıncı alt probleme ait bulgulara	38
BEŞİNCİ BÖLÜM	48
Sonuç	48
Birinci alt probleme ait sonuçlar.....	48
İkinci alt probleme ait sonuçlar	48
Üçüncü alt probleme ait sonuçlar	48
Dördüncü alt probleme ait sonuçlar.....	48
Beşinci alt probleme ait sonuçlar.....	49
Altıncı alt probleme ait sonuçlar.....	49
Yedinci alt probleme ait sonuçlar	49
Sekizinci alt probleme ait sonuçlar	49
Dokuzuncu alt probleme ait sonuçlar	49
Onuncu alt probleme ait sonuçlar	50
On birinci alt probleme ait sonuçlar	50
On ikinci alt probleme ait sonuçlar.....	50
On üçüncü alt probleme ait sonuçlar	50
On dördüncü alt probleme ait sonuçlar.....	50
On beşinci alt probleme ait sonuçlar.....	51
On altıncı alt probleme ait sonuçlar.....	51
Tartışma.....	51

Öneriler.....	52
KAYNAKÇA	53
EKLER	56
EK-1 GENEL BİLGİ FORMU	56
EK-2. ÖĞRENCİLERİN TÜRK MÜZİĞİ BİÇİMLERİNİ TANIMA DURUMLARINI BELİRLEME FORMU	59
EK-3. UZMAN GÖRÜŞÜ ALMA FORMU (FORM 3)	60
EK-4. MEB İZİN FORMU.....	61
EK-5. ORTA OKUL MÜZİK DERSİ KAZANIMLARI.....	62
ÖZ GEÇMİŞ.....	64

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Öğrencilerin Mevlevi Ayini Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu.....	23
Tablo 2. Mevlevi Ayini Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Tablo.....	23
Tablo 3. Öğrencilerin Peşrev Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu	24
Tablo 4. Peşrev Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler	24
Tablo 5. Öğrencilerin Saz Semaisi Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu.....	25
Tablo 6. Saz Semaisi Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler.....	25
Tablo 7. Öğrencilerin Longa Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu	26
Tablo 8. Longa Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler	26
Tablo 9. Öğrencilerin Kırık Hava Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu.....	27
Tablo 10. Kırık Hava Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler	27
Tablo 11. Öğrencilerin Uzun Hava Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu.....	28
Tablo 12. Uzun Hava Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler.....	28
Tablo 13. Öğrencilerin Şarkı Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu	29
Tablo 14. Şarkı Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler	29

Tablo 15. Öğrencilerin İlahi Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu	30
Tablo 16. İlahi Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler	30
Tablo 17. Öğrencilerin Nefes Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu	31
Tablo 18. Nefes Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler	31
Tablo 19. Öğrencilerin Deyiş Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu	32
Tablo 20. Deyiş Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler	32
Tablo 21. Öğrencilerin Zeybek Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu	33
Tablo 22. Zeybek Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler	33
Tablo 23. Öğrencilerin Bar Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu	34
Tablo 24. Bar Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler	34
Tablo 26. Horon Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler	35
Tablo 27. Öğrencilerin Hora Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu	36
Tablo 28. Hora Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler	36
Tablo 29. Öğrencilerin Halay Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu	37
Tablo 30. Halay Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler	37
Tablo 31. Öğrencilerin, Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Durumlarını Betimleyici Tablo	38

Tablo 32. Öğrencilerin, Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu Sonuçları Frekans-Yüzde Tablosu	38
Tablo 33. Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu Sosyoekonomik Çevreye Göre Toplam Puanlarının Gruplar Arası Farklılıklarını Gösterir Tek Yönlü Anova Testi Tablosu.....	39
Tablo 34. Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu Sosyoekonomik Gruplar Arası Farklılıklarını Gösterir Post Hoc Testi Tablosu	39
Tablo 35. Öğrencilerin Tanıyamadıkları Türk Müziği Biçimlerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular	40

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Eğitim

İnsanlığın başlangıcından itibaren insanoğlu tecrübelerini, geleneklerini, göreneklerini gelecek nesillere aktarmak için belli yöntemler geliştirmiştir. İnsanlığın gelişim sürecinde belirlediği bu yöntemler günümüz eğitiminin temellerini oluşturmuştur. Bu gelişmeler sürecinde eğitim, dönemsel değişikliklere göre çeşitli şekillerde pek çok eğitimci tarafından tanımlanmıştır. Bu eğitimcilerin her birinin kabul ettiği düşünce farklı olunca, değişik eğitim tanımları ortaya çıkabilir (Sönmez, 2015, s.37).

Bu düşünceden yola çıkarak eğitim;

Bilim, sanat ve tekniğin üçünü de içine alacak bir içerikle düzenlenerek, bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme ve geliştirmede en faydalı süreç niteliği kazanır. Bu şekilde olan bir eğitim, bireyi biyopsişik, toplumsal ve kültürel boyutlarıyla, bedensel eğitimle bedensel, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel, davranış yapılarıyla dengeli birer bütün olarak en uygun ve ileri düzeyde yetiştirmeyi amaçlar(Uçan, 2005, s.28).

Bir başka tanımda ise eğitim, kişiliğe ve sosyokültürel dokuya ilişkin kuvvetlerin etkileşimini üç zaman boyutu-dün, bugün, yarın-içinde ele alan dinamik bir süreç olduğundan, belirli, sınırlı ve durağan biçimde tanımlanmamaktadır (Varış, 1998, s.17). Bu düşünceden yola çıkarak eğitimin belli bir zaman içinde ve çevrede aynı etkiyi göstermesinin mümkün olmadığını sonucuna ulaşılabılır.

Uçan (1994) eğitimi; bilinçli, amaçlı ve istendik kültürlenme, kültürleme ve kültürleşme süreci şeklinde tanımlamaktadır (s.7).

Bir başka tanımda ise eğitim, bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürleme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme süreci olarak açıklanmaktadır (Demirel, 2008, s.6). Başaran'a göre ise eğitim, geçmiş kuşakların elde ettikleri bilgi, beceri, birikim ve tecrübelerini, kısa zamanda ve düzenli bir şekilde kazandırmayı amaçlayarak, öğrenme yoluyla istenilen özellikleri kazandırmayı hedefler (Başaran, 1994, s.25). Diğer bir tanımda ise Albuz, (2001, s.1) eğitimin, kültürel birikimleri gelecek nesillere ulaştırmada önemli rolü olan toplumsal bir olgu olduğunu vurgulamaktadır. Bu tanımlamalardan yola çıkarak eğitimi geçmiş kuşakların elde ettiği bilgi, beceri, birikim ve tecrübeleri bireyin amaçlı olarak öğrenip

kendi yaşantısında davranış değişikliği oluşturma ve bu birikimi de gelecek nesillere ulaştırma süreci olarak tanımlamak mümkündür. Bireyin toplumsal süreç içerisinde öğrenip kuşaktan kuşağa aktardığı eğitim alanlarından birisi de sanat eğitimidir.

Sanat Eğitimi

Sanatın kelime anlamı bir duygunun, tasarımın veya güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık olarak açıklanmaktadır (TDK, 1999, s.1901).

Sanat, insanoğlunun oluşturduğu yapıtlarda güzellik ülküsünün anlatımı olarak dile getirilir (Tezcan, 2011, s.1).

Sanatın tanımına ilişkin antik dönemden bu yana çeşitli yaklaşımların olduğunu dolayısıyla sanatın bilimsel teorilerde olduğu gibi sınırlandırılmış kesin bir tanımını yapmanın mümkün olmadığını belirten Artut (2009) sanatı insan ile doğadaki nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişkinin dışı vurumu olarak açıklamaktadır (s.20).

Sanatın toplumun kendi bünyesinden kaynaklanan duygu, düşünce ve gözlemlerin estetik seviyede yansıtıldığı bir olgu olduğu belirtilmektedir (San, 1985, s.15).

Sanatın asırlar boyu hak ettiği değeri bulamadığı söylenebilir. Sanatın toplum tarafından anlaşılıp gerçek değerini bulabilmesi için sanat eğitiminin verilmesi gerektiğini söylemek mümkündür. Mustafa Kemal Atatürk'ün de dediği gibi sanatsız kalan bir milletin, hayat damarlarından biri kopmuş demektir. Bu sebeple, tüm toplumlar için vazgeçilmez ve taşıyıcı bir unsur olarak kabul edilen yaratıcılık eğitiminin ön planda tutulduğu ve her öğrencinin kişisel gelişimi ve istekleri doğrultusunda yönlendirilmeye çalışıldığı en güvenilir ortamlardan biri olan sanat eğitimi, eğitimin her kademesinde devam etmelidir (Buyurgan & Buyurgan, 2012, s. 5).

Sanat eğitimi, sanatın bütününe kapsayan, hem okul içi hem de okul dışı bir terim olarak tanımlanır. Sanat eğitimi, kişiye estetik bakış açısı kazandırmayı amaçlar ve hem de yeni biçimleri ayırt etmeyi, kendini doğru şekilde anlatabilmeyi öğretir (Uysal, 2005, s.42).

Sanat eğitimi bireyin tüm ruhsal ve bedensel eğitimi bütünlüğü içinde estetik kaygı düşünce ve görüşlerinin geliştirilmesini yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılmasını sanatsal değerlere hoşgörüyle yaklaşma çabasını esas alır (Artut, 2009, s.104).

Uçan (1994) sanat eğitiminin sanatsal faaliyetler aracılığıyla kişideki yaratma isteğini tatmin etmeye, estetik zevkini geliştirmeye ve bulunduğu dünyanın gerçekliğine ilgili bir birey almasını sağlamaya yönelik olduğunu belirtir.

Sanat eğitimi bireyin zihinsel ve fiziksel eğitimi bütünlüğü içinde estetik kaygı düşünce ve görüşlerinin geliştirilmesini yetenek ve yaratıcılığının olgunlaştırılmasını sanatsal değerlere hoşgörüyle yaklaşma çabasını esas alır (Artut, 2009, s.104).

Sanat eğitimini, kişiye estetik bakış açısı kazandırmayı amaçlayan, ruhsal ve bedensel eğitimini estetik zevkleriyle geliştirmesini sağlayan, sosyal olarak kendini yetiştirmesine yarayan ve yaratıcılık gücünü olgunlaştıran bir eğitim türü olarak tanımlamak mümkündür.

Sanat eğitimi alanları içerisinde önemli bir yere sahip olan eğitim dalı da müzik eğitimidir.

Müzik Eğitimi

Müzik eğitimini açıklamadan önce müziğin kelime olarak kökenine bakmakta fayda vardır. Yunanca “musike techne” meleklerin sanatı demektir. Bu müziğe yüce anlamlar yüklemektedir. Müzik, doğadan çıkan sesleri seçmek, onları düzenlemek ve sağlanan müzik sesleri ile bileşimler yaratarak, insanın hayatla tasarladığı, bilişsel, devinışsel ve duyuşsal üretimdir (Say, 2009, s. 357). Başka bir tanımda ise müzik; duygu, düşünce izlenim ve tasarımlarıyla amaç, yöntem ve belli durumla birlikte bir güzellik anlayışıyla bir araya getirilip düzene sokulmuş uyumlu seslerle, estetik bir yapıyla işlenip anlatılan bir bütündür (Uçan, 2005, s.15-16) şeklinde yorumlanmıştır.

Bireyin müzikle ilişkisine bakıldığında müziğin insanın doğumundan önce başladığı bilimsel olarak da kanıtlanmıştır. Müzik, anne karnında ritmi tanıyan bebeğin, doğumundan tüm yaşamı süresince vazgeçilmez bir parçasıdır (Gökalp & Şahin, 2013, s.104).

Eğitim yalın tanımıyla kişinin davranışında kendi yaşantısıyla ve bilerek istenilen değişimi meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1988, s.13). Bu tanımdan yola çıkarak; Uçan (2005) müzik eğitimini, kendi yaşantısı aracılığıyla bireye belli hedefler doğrultusunda müziksel davranışlar edindirme, kişinin müziksel tutumunda kendi yaşantısıyla hedef alınan belirli değişiklikler oluşturma ya da kişinin müziksel tutumunu kendi yaşantısıyla amaçlı olarak geliştirme veya değiştirme süreci (s.30) olarak tanımlamıştır. Bu yaklaşımı temel alarak müzik eğitiminin toplumların gelişmesinde etkili araçlardan birisi olduğunu söylemek mümkündür. Bilim insanları müziğin insan hayatındaki öneminden bahsetmişler ve bir eğitim unsuru olarak kullanılmasının gerekliliğini vurgulamışlardır (Bilen, 1995, s.8).

Günay (2006, s.95), eğitim ve müzik eğitiminin, bireyi bağımsızlaştırması ve giderek özgür bir bireye dönüştürmesinin gerekliliğinin vurgulayarak, eğitimin, kendi kararlarını kendi veren, bunu yaparken seçimlerini kendisi için en uygun olanları arasından seçerek

yapabilen bireyleri yetiştirmesi için var olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca müzik eğitiminin bireylere kazandıracığı başlıca beceri, duyabildiği sürece sesleri ayırt ederek ritimsel olarak kendisini geliştirmesidir (Gedikli, 2003, s.7).

Müzik eğitiminin; genel müzik eğitimi, özengen müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi olmak üzere üç temel alanı vardır.

Genel müzik eğitimi.

Genel müzik eğitiminin özengen ve mesleki müzik eğitimlerini kapsayıcı nitelikte olduğu düşünülebilir. Genel anlamda mesleki ve özengen müzik eğitiminin temelini genel müzik eğitimi oluşturmaktadır (Uçan, 1997, s.33). Bu düşünceye bağlı olarak özengen ve mesleki müzik eğitimi alacak olan bireylerin genel müzik eğitiminin alt yapısıyla kendilerini daha çabuk geliştirebilecekleri söylemek mümkün olabilir. Ayrıca genel müzik eğitimi bireylerin alanı ve bölümü ne olursa olsun ayırım yapmadan her kesime yöneliktir (Uçan, 2005, s.243).

Genel müzik eğitiminin amaçları.

Mesleki ve özengen müzik eğitiminin temelini genel müzik eğitimi oluşturur. Bu müzik eğitimi türlerinin arasında sıralılık, aşamalık, ortak sınır bölgeleri ve örtüşüm-kesişim alanları vardır. Böylelikle belirli bir iç içe kaynaşım söz konusudur (Uçan, 1997, s.108).

Genel müzik eğitiminin amaçlarını günümüz öğretim programlarının yardımıyla şöyle sıralamak mümkündür;

- 1.Müzik aracılığıyla estetik tarafını güçlendirmek,
- 2.Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik aracılığıyla aktarmalarına olanak sağlamak,
- 3.Yeteneğini ve yaratıcılığını müzik aracılığıyla geliştirmek,
- 4.Uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel müzik çeşitlerini öğrenerek farklı kültürlerin öğelerini zenginlik olarak algılamasını sağlamak,
- 5.Müzik aracılığıyla toplumsal ve bireysel ilişkilerini geliştirmek,
- 6.Müzik yoluyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak,
- 7.Müzik çalışmalarında bilişim teknolojilerinden faydalanmalarını sağlamak,
- 8.Müziksel bilgi ve algılarını geliştirmek,
- 9.Toplu ve bireysel olarak nitelikli farklılıklarda şarkı dinleme ve söyleme faaliyetlerine katılmalarını sağlamak,

10.İstiklâl Marşımızı ve diğer marşlarımızı özünü kaybettirmeden söylemelerini sağlamak,

11.Müzik aracılığı ile sevgi, paylaşma ve sorumluluk gibi duygularını geliştirmek,

12.Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü güçlendiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,

13.Türk müziğinin gelişmesine yönelik Atatürk'ün görüşlerini kavramak amaçlarına ulaşmalarının sağlanmasıdır (MEB, 2018, s.8).

Özengen müzik eğitimi.

Özengen müzik eğitimi, “kişinin herhangi bir iş ve meslek alanında çalışma hayatından önce okul veya benzer nitelikteki yerlerde genel ve özel bilgiler doğrultusunda yetişmelerine olanak sunmak için belli yasalara göre düzenlenmiş örgün eğitim” (Güneş ve Demirtaş, 2002, s. 120) içerisinde yer alabileceği gibi “örgün eğitim olanaklarından hiç faydalanmamış kişilere, okudukları eğitim kurumlarından zamanından önce ayrılan veya örgün eğitim kurumlarında eğitim almakta olanlara ve mesleklerinde başarılı olmak isteyenlere uygulanan yaygın eğitim” (Demirel, 1993, s. 100) şeklinde de olabilir.

Uçan (1997) özengen müzik eğitiminin müziğe amatörce merakı isteği olan ve bu alanda kabiliyetli kişilere yönelik olduğunu ve kişinin bu eğitim sürecine kendini de dâhil ederek ruhunu beslemesi, bunu elinden geldiğince geliştirmesi ve böylece müziksel kazanımların gerçekleşmesinin amaçlandığını belirtir (s.309). Buzduğu (2010) ise, özengen müzik eğitiminin genel müzik eğitiminde verilen bilgilerin yanı sıra müziğe ayrı bir sevgi hissedenlere ve müziğe merakı olanlara verilen bir eğitim türü olduğunu ifade eder (s.6). Uçan (2005), özengen müzik eğitimine katılanların sanatı maddi bir beklenti içinde olmadan aktif bir katılımla estetik haz almak için yaptıklarını belirtir (s.243).

Mesleki müzik eğitimi.

Bazı araştırmacılar mesleki müzik eğitiminin müziğin herhangi bir dalında yetenekli olup bu dalı meslek edinmeye istekli olanlara gerekli donanımları kazandırmak için olduğunu belirtirken (Uçan, 1992), bu eğitiminde daha çok örgün eğitim kurumlarında ve burada verilen eğitime benzer bir eğitim veren kurumlarda verildiğini ifade eder (Uçan, 1997, s.33). Buna bağlı olarak mesleki müzik eğitimi: müzik öğretmenliği, bestecilik, seslendiricilik, repertuvar, müzik araştırmacılığı, çalgı yapımcılık/onarımcılık, askeri müzik/bandoculuk, dinsel müzik eğitimlerini kapsamaktadır (Kardeş, 2013, s.33).

Günümüz Türkiye'sinde üniversitelerin eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dalları, güzel sanatlar fakülteleri müzik bilimleri- müzikoloji vb. anabilim/ sanat dalları ve konservatuvar ilgili ana sanat dallarında mesleki müzik eğitimi verildiği görülmektedir. Bunların yanı sıra MEB bünyesinde güzel sanatlar liselerinde de mesleki müzik eğitiminin temellerinin atıldığı söylenebilir.

Müzik eğitiminde yaklaşımlar.

Eğitim programlarının günümüz ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik düzenlenmesi sonucunda, farklı eğitim görüşleri geliştirilmiştir. Eğitim sürecindeki gelişmelerin sonucunda müzik eğitiminde de alan içerisindeki hem genel hem de alt boyutlara yönelik müzik eğitimi yaklaşımları ortaya çıkmıştır. Genel kabul gören müzik eğitimi yaklaşımları ele alınarak aşağıda açıklanmıştır.

Suzuki yöntemi.

Çalgı eğitiminde genel olarak kullanılan bir yöntem olan Suzuki yöntemi Japonya'da Schinicki Suzuki tarafından çalgı eğitimi ve özellikle keman eğitimi için geliştirilmiş bir müzik öğretim yöntemidir. Bu yöntemle çocuğa doğumundan itibaren müzik dinletilerek kulak eğitimi (dinlediğini anlayabilme, kulağın ayırt etme özelliği) gelişimi hedeflenmektedir. Müzik dinleyerek büyüyen çocuk çalgı çalmaya başlatıldığında birçok kavramı öğrenmiş hazır durumdadır (Özen, 2004, s.61).

Suzuki eğitim modeliyle aynı yaş grubundaki çocuklar birlikte aynı eserleri kusursuz çalabilecek duruma getirilmektedir (Ali, 1987, s.110).

Orff yöntemi.

Alman besteci Carl Orff (1895-1982) tarafından geliştirilen bu yöntemle çocuğun müziksel hareket algısının ve müziksel yaratıcılığının geliştirilmesi hedeflenir. Ezgili ya da ezgisi olmayan ritm enstrümanlarından oluşan Orff çalgıları, okul öncesi çağ çocuklarının bile kullanabileceği kolaylıktadır. Bu yüzden okul öncesinde çok tercih edilirler. Eğitim verilen sınıfın kalabalık olmaması Orff öğretimi yapılması açısından önemlidir. Çoğunlukla 8-12 öğrenci sayısı arasında olan çalışmalar öğretmen danışmanlığında yapılır. Çocuğa ayrıca ev ödevi verilmez (Tufan, 1995, s.36).

Çocukların, bireylerin bu yöntemi bilmesinde ki gereklilik, Orff öğretisinin bireye özgürce hareket etmesini, doğaçlama yapmasını, kendini müzik yoluyla anlatmasına olanak sağlamasıdır (Çevik, 2007, s.97).

Kodaly yöntemi.

Zoltan Kodaly (1882-1967)'nin geliştirdiği bu yönteme göre çocuğun müzik eğitiminin doğumdan itibaren başlaması gerektiği belirtilmektedir. İki-üç yaşlarındaki çocukların temel müzik kavramlarını, müziksel hareket, farklı şekillerde alkış ve etkinlikler

aracılığıyla elde ettikleri birikimleri, genellikle kulak eğitimi ve seslendirme ile ilgilidir (Özen, 2004, s.61).

Kodaly'e göre müzik eğitimi;

Eğitim verilen coğrafyada kullanılan anadilde yapılmalıdır. Konuşmada kullanılan anadil, müziğin bir aracı olmalıdır. Dil ve müzik, halk şarkılarında özel bir uyumdur. Dilin doğal vurgularını şarkının ritmi yansıtır. Öyle ki çocuk, ezgi ve sözcükleri öğrenmekle kalmaz, konuşma dilinde de akıcılık ve anlama yeteneğine sahip olur (Yıldırım, 2009, s.25).

Bu yöntemde repertuar geleneksel halk şarkılarından seçilir ve öğretim sırasına dikkatli bir şekilde uyulur. Çocuklar şarkı söyleyerek ve el çırparak müzik kavramlarını öğrenirler (Çevik, 2007, s.96). Bir sesin ayırt edilmesinden, doğru müzikal dikte yazılmasına kadar olan bu yöntemde, el işaretleri ve nota isimlerinden meydana gelen heceler kullanılır. Bunlara ek olarak enstrüman eğitimi öncesi hazırlık niteliği barındıran bu öğretim metodunda öğretmen ve aile arası iletişim önem arz etmektedir (Tufan, 1995, s.36).

Carabo-Cone yöntemi.

Madaleine Carabo-Cone' nin hazırladığı bu yöntem, 4-6 yaş arası çocuklara temel müzik kavramlarının somut ve görünür biçimde öğretilmesi temellerine dayanır. Jean Piaget (1896-1980)'nin çalışmaları temel alınarak geliştirilen bu eğitim modelinde, çocuklar verilen bilgilerin bir parçası olması sağlanarak müzik çalışmalarını devam ettirirler. Bu yöntemle göre öğrenciler oyunlarla müziğin içinde yer alarak öğrenmektedirler (Tufan, 1995, 36).

Dalcroze yöntemi.

Emile Jaques Dalcroze (1865-1950)'un hazırladığı bu eğitim modelinin amacı, çocuğun müziksel duyma becerisini, ritm algısını ve yaratıcılığını etkinlikler ve ritmik hareketle geliştirmektir. Dalcroze eğitim modelinin esasında aktif dinleme ve fiziksel tepki verme vardır (Dündar, 2003, s.2).

Eğitim modeli hem bireyin özgüven duygusunu güçlendirmekte, hem de sosyal olma becerilerini kazandırmaktadır. Bu eğitim modeli her yaşta çocuklar için faydalıdır (Tufan, 1995, s.36).

Görüldüğü üzere yukarıdaki eğitim modelleri, çocuklara müziği en etkili şekilde öğretmeyi hedefler. Öğretmen merkezli öğretme değil, öğrenci merkezli öğrenme yapılmaktadır. Bireyin, çocuğun yaratıcılığını, üretkenliğini artırma yönünde çalışmalar yer almaktadır. Bu eğitim modellerinin amacı, çocuğun erken yaşta müzik eğitimine başlamasına olanak sağlamaktır.

Müzik eğitiminin işlevleri.

Uçan (1996), insanın bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel hayatında müziğin çeşitli vazifeler üstlendiğini ve bu alanlarla ilgili işlevselliğe sahip olduğunu belirtir. Bu görüş temel alındığında, müziğin toplumsal fonksiyonun anlamı müziğin toplum üstündeki iş görüşü demektir. Bu iş görüşler “bireyler, birey ile toplum, toplumsal kesimler ve toplumlar arasında anlaşma, dayanışma, kaynaşma, paylaşma, işbirliği yapma, birleşme ve bütünleşme sağlanmasında müziğin oynadığı rolleri kapsar” (Uçan, 1997, 29).

Müziğin toplumsal işlevleri düşünüldüğünde müziğin kültür kavramından ayrı tutulamayacağı, müziğin bir kimlik ihtiyacına dönüştüğü, müziğe olan talebi artırarak arzuların ona göre yönlendirmesi ve müzik üretme imkânları sağlamanın faydalı olacağından bahseden Attali, (2014, s.125), böylelikle müzik ve kimlik ilişkisinin önemini vurgulamıştır. Müzik ve kimlik meselelerinin hepsinin kökünde kültür yer alır çünkü kültür kimliği ortaya koyan en önemli unsurdur (Kalafat 2012: 102).

Müziğin işlevleri düşünüldüğünde hepsinin iç içe olduğu görülmekte ve tek bir işlevi anlatırken diğer işlevlerden de yararlanıldığı söylenebilir. Bu bağlamda “insan müziği sadece iletişim için kullanmamış, aynı zamanda müziği psikolojik sorunlarını gidermek için de kullanmıştır” (Cengiz, 2011, s.375). Müzik psikolojik işlevlerle beraber sosyo-kültürel, politik, ekonomik ve dini alanlardaki işlevleri ile de baskın bir özelliğe sahiptir.

Müzik eğitiminin yararları.

İnsan kültür üretimi içinde olan tek varlıktır. Kültür üretiminde içtenlikle, yürekli davranan, yaratıcılığını ve yeteneğini çekinmeden sergileyen çocuklardır. Böylelikle en değerli müzik eğitimi alanı çocuklar içindir (Say, 2009, s.361). Çocuklar müzik eğitimi ile kişisel gelişimini, akranlarıyla iletişim ve etkileşimini geliştirmesiyle beraber, içinde yaşadığı toplumun sanatsal ortamına da faydalı olarak, birey-çocuk ile toplum arasındaki iletişimi sağlamlaştıracaktır. Böylece çocuk sanat ve sanat eğitimi farkındalığı içinde sanatsal etkinliklerden daha fazla kıymetlendirecek ve haz duyacaktır (Türkmen, 2010, s.964).

Müzik eğitimi ile çocuk farklı kültürleri ve toplumları tanıyarak, kültürlerarası diyalogun gelişimine faydalı olacaktır (Türkmen, 2010, s.964). Fenmen, “müzik sadece müzikçileri değil, tüm insanlığı kaynaştıran ve sevdiren göksel bir araçtır”. (Akt., Say, 1996, s.82) demiştir ve müzik kardeşliğinin müzik eğitimi yardımıyla geliştirilebileceğini vurgulamıştır. Ayrıca çocuk müzik eğitimi ile bilgi sahibi olmayı, bilgiyi seçmeyi, eleştiri yapmayı öğrenecek, kendi hayatına müzik ve sanat eğitiminin faydaları yardımıyla yön verebilecektir. Çocuğun Estetik yönü gelişecektir (Türkmen, 2010, s.964).

İlkokulda müzik eēitimi.

İlkēretimdeki bir ocuēun yaēamında mziēin iēlevi ve yeri çok büyüktür. Müziksel iēlevler ocuēun hem bireysel yaēamında, hem kendi çevresindeki insanlar ve diēer canlılarla iliēkilerinde ve hem de onlara katkılarında çok etkin ve belirleyici rol oynamaktadır (Uçan, 1999). Böylelikle ocuklar özgüvenli yetiēecek ve kendilerini ifade etmekte zorluk ekmeyeceklerdir.

Uçan (1999), ilköēretim kurumlarındaki müzik eēitiminin eēitim ve ēretim boyutları bu Şekilde sıralamıētır;

1. Müzik dinleme
2. Şarkı söyleme
3. Müziksel iēitme-okuma-yazma
4. Müziksel bilgilenme
5. Müziksel devinme
6. Çalgı alma
7. Müzikten yararlanma
8. Müziksel beēeni
9. Müziksel duyarlılık geliētirme
10. Müziksel kimlik/kiēilik kazanma-geliētirme
11. Müziksel iletiēimde/etkileēimde bulunma
12. Müziksel yaratma (s.10).

Ortaokulda müzik eēitimi.

Müzik dersinin yapısının ve amaçlarının ne olduēu incelendiēinde “müzik dersinin katılımcı, geliēimi sürekli, yenilikçi ve deēiēimlere nclē olan bir yapıda olduēu, müzik dersinde geliētirilmesi amaçlanan becerilerin aēaēıdaki gibi sıralandıēı görülmektedir.

1. Mziēi tanıma
2. Müzik - beden uyumunu saēlama
3. Mziēi toplu ya da bireysel yapma
4. Müzik ve toplum arasındaki iliēkiyi görme
5. Mziēi milli ve manevi deēerlerle iliēkilendirebilme

6. Müzikle tarih, kültür ve estetik arasında köprü kurabilme
7. Müziğin farklı olan diğer bilimlerle ilişkisini kurma
8. Müziğin öğrenilebilirliğinin insan ayrımı yapmadığını anlama
9. Müziği dinleme, söyleme ve ritimsel etkinliklerle yapma
10. Müzik aracılığıyla kendini ifade etme
11. Müzik yoluyla kültürel miras ve çeşitliliği geliştirme
12. Teknoloji ve müziği bir arada kullanabilme
13. Müzik üreticiliğini etkin olarak yapabilme (MEB, 2018, s.8)

Ortaokulda müzik eğitimi kazanımları.

Kazanım, öğrenme-öğretme sürecinde düzenlenmiş ve planlanmış yaşantılar yoluyla öğrencilerde görünmesi hedeflenen ilgi, beceri, tutum ve değerlerdir. Konular planlanırken hedeflenen beceriler önceden hesaplanarak ayarlanır (MEB, 2007). Kısacası konu anlatılmadan önce kazanımların neler olacağı bilinir ve öğretim süreci buna göre şekillendirilir.

Ortaokul 8. Sınıf müzik dersi içerisinde yer alan ve bu araştırmayla ilgili olan kazanımlar EK-5'te sunulmuştur.

Türk Müziği

Eski Türk Halk şairleri ozan, baksı, şaman, kam diye anılmaktadır. Bu şairler oyun, dans, şiir, musikişinaslık, müneccimlik, hekimlik gibi birçok hünere ve vazifeye sahip olan, halk içindeki mühim kişilerdir. Farklı zamanlardaki dini törenlerde giydikleri kıyafetle ve çaldıkları çalgılarıyla törenleri yönetirlerdi (Yahya-Kaçar, 2009, s.2). Türk müziğinin temelleri bu şairlerin etkisiyle atılmış ve gelişimi bu şairler yoluyla olmuştur diyebiliriz.

Her toplumun kendi milli değerleri ve kuralları çerçevesinde oluşan bir müzik sanatı vardır. Klasik Türk müziği de kendi örf, adet ve gelenekleri çerçevesinde doğmuş, şekillenmiş ve gelişmiştir böylece Türk kültürünün bir parçası olmuştur (Kardeş, 2013, s.6). Ayrıca Türk müziği kendine özgü karakteristik ve yapısal özellikleri içinde barındıran bir müziktir. Makamsal olması bu özelliklerinden biridir (Yahya-Kaçar, 2009, s.51).

Türk müziği tarihçesi.

Türk müziği geleneğinin en çarpıcı özelliği yazısızlıktır. Yüzyıllardır binlerce güfte mecmuası yazılmış ve basılmış ancak hemen hemen bu yüzyılın başlarına dek müziğin kendisi yazılmamış notaya dökülmemiştir (Behar, 1987, s.19).

Türklerin tarih boyunca geliştirmekle övünebilecekleri sanatlar arasında müzik de vardır. Dünya tarihinin dürüst ve tarafsız olanlarında Türkler göçebe, savaşçı, inançlı ve güzel sanatlara olan düşkünlükleriyle tarif edilmişlerdir (Tanrıkorur, 2018, s.197).

Türk müziği tarihi, Türklerin tarih boyunca müzikle olan her türlü alakasını ve Türk müziği sistemiyle bu sisteme az çok karışan her türlü müziğin incelenmesi anlamına gelmektedir (Ak, 2004, s.13).

Türk müziği coğrafyası.

Türk medeniyetinin dünyanın büyük bir bölümüne hâkim olması, Türk müziğinin de coğrafi heybetini göstermektedir. Bu sebeple Türk müziği araştırmacılarını korkulu bir tereddüte sürükler. Bu Türk ırkının 2500 yıl boyunca yayıldığı sahanın heybetiyle orantılı bir coğrafyadır. Bugün Türk olmayan ülkelerde Türk müziğinin kalıntıları, etkileri hiç olmazsa izlerini görmek mümkündür (Ak, 2004, s.13). Buradan anlaşılabileceği üzere Türk müziği Türklerin ayak bastığı tüm toplumların müziğini etkilemiştir.

Türk sanat müziği.

Türk Sanat Müziği “Klasik Türk Müziği” ya da “Divan Müziği” olarak da adlandırılan geleneksel müziğimiz Osmanlı kültürü ile Anadolu yerel kültürlerini ve din birliği dolayısıyla komşu Arap ülkelerinin kültürel etkileriyle oluşarak gelişimini tamamlayan bir birleşim ürünüdür (Aydın, 2011, s.15). Akdoğu (1996), bu türü geleneksel sanat müziği başlığı altında incelemiştir. Dünyasal bir müzik türü olup makamsaldır diye tanımlamış ve bu türü belirleyen öğeleri dizgesel, çalgısal, ezgisel, ritimsel, biçimsel, sözel ve icrasal başlıkları altında incelemiştir (s. 269, 270). Bu müzik türünün en büyük özelliği eserlerin besteci ve söz yazarlarının belli olmasıdır. Osmanlı devletinde yetişen büyük besteciler tarafından sanat değeri yüksek besteler üretilmiştir. Örnekleri asırlar önce beslenmesine rağmen özellikleri kaybolmadan günümüze kadar gelebilmiştir. Günümüzde bu türün daha çok şarkı forumunda eserlerini tanımaktayız (Akkaş, 2005, s.66).

Türk sanat müziği biçimleri.

Mevlevi ayini.

Mevleviler namaz dışında başka bir ibadet olan dönerek yapılan Sema adı verilen ayinleri müzik eşliğinde yaparlar. Sema sırasında söylenen müzik büyük müzikçiler tarafından hazırlanan özel bir şekli olan uzun ve bestelenmesi zor eserlerdir. Bir ayin ortaya çıkarabilmek bestecilikte iyi bir seviyede olmayı gerektirir. Mevlevilerin ayinlerini müzik ile beraber yapmaları bu tarikatın yüzyıllar boyunca en iyi bestecileri yetiştirmesine fayda sağlamıştır (Özkan, 2014, s.100).

Güftesini Mevlana'nın Mesnevi ve Divanı Kebir adlı eserinden olan Mevlevi ayinleri belli kurallara göre bestelenen eserlerdir. Güfteler bu eserlerden seçildiği için o dönemdeki ilim ve edebiyat dili olan farsça ön plandadır (Kaçar, 2009, s.319).

Peşrev (Pişrev).

Türk sanat müziği saz eseri formlarından olan peşrevin kelime kökenine bakıldığında, Farsça Piş: Ön, Rev: giden anlamına geldiği görülmektedir. Buradan anlaşılabacağı üzere peşrev önde giden anlamındadır. Peşrevler bir faslın en başında çalınan saz eserleridir (Özkan, 2014, s.98). Peşrevler bestelendikleri makamların bütün özelliklerini melodilerinde gösterirler. Hane ve mülazime adı verilen bölümlerden oluşur. Birden altı haneye kadar bestelenen peşrevler vardır ancak en çok bestelenen dört haneli olanlarıdır (Kaçar, 2009, s.295). Aynı zamanda Aksak Semai usulünde daha büyük ölçülerle bestelenen peşrevler olduğu gibi Düyek ve Sofyan gibi küçük usullerle bestelenmiş olan peşrevler de vardır (Karadeniz, 1965, s.159). Türk müziğinde çalgı için yazılmış en büyük müzik eserleridir (Akkaş, 2005, s.66).

Şarkı.

Türk müziği vokal formlarından birisi olan şarkı için Özbek iki ayrı tanım yapmıştır bunlar; “Bestelenmeye uygun dörtlükler halinde yazılmış uyaklı şiir biçimi” (Özbek, 2014, s.168) ve şarkı biçimindeki şiirlerle bestelenmiş küçük müzik eseri” (Özbek, 2014, s.168) şeklinde yapılmıştır. Başka bir tanımda ise, küçük usullerle bestelenmiş, aşk, sevgi, ayrılık, umut, hasretlik gibi konuları ele alan, sayısının yirmi binin üstünde olduğu düşünülen, 18. yüzyıldan bu güne büyük bir repertuar oluşturmuş küçük formu eserlerin en fazla kullanılanıdır (Kaçar, 2009, s.317).

Saz semaisi.

Türk müziği saz eseri formlarından olan saz semaisi her açıdan peşreve benzemektedir. Peşrev ile aynı kurallara bağlılık gösterir (Özkan, 2014, s.99). Peşrevden sonra en önemli saz eserleridir. İcar edilecek eserlerin, fasılların, ayinlerin en sonunda çalınan

canlı ve hareketli eserlerdir. Saz semaileri melodik yapılarında bestelendikleri makamın tüm özelliklerini yansıtır (Kaçar, 2009, s.299). Aynı zamanda saz semaileri peşrevler gibi her makamdan bestelenmiştir ve sanatlı bir saz eseri olarak tek başına da dinlenebilir (Karadeniz, 1965, s.159).

Longa.

Türk müziği saz eserlerinden biri olan longanın sözcüğünün kökü Latince'dir. Müziğimize roman müziğinden geldiği öne sürülmektedir. Oyun havaları arasında sayıldığı için müziğimizde fasıl sonunda ya da saz eserinin icrasında kullanılmıştır (Özalp, (1992), s.7).

Türk Musikisinde Nim Sofyan ve Sofyan usulleriyle bestelenmiş canlı, coşkulu ve neşeli saz eserleridir. 19. yüzyıldan bu yana musikimizde kullanılmaya devam etmektedir. Fasılların en sonunda saz semailerinin yerine de icra edilmektedir (Kaçar, 2009, s.302). Yapısal olarak peşreve benzer. Lakin peşreve göre daha serbest durumdadır. Longalar oyun havalarının bir çeşididir. Yürük ve oynaktır (Özkan, 2014, s.99). Aynı zamanda Saz semaileri gibi farklı usullerle bestelenmiş dördüncü haneleri yoktur (Karadeniz, 1965, s.160).

Türk halk müziği.

Türk Halk Müziği kendine has çalgıları, söyleyiş ve çalış tavrı, tür ve biçimleri, geniş repertuarıyla ulusal nitelikleri içinde taşıyan, halk biliminin diğer alanlarıyla iç içe oluşan, yöresel müziklerin birleşimiyle oluşmuş bir müzik türüdür (Emnalar, 1998, s.27). Diğer bir tanımla Halk müziği, halkın duygu ve düşüncelerini yansıtan, halk sanatçıları tarafından söylenmiş, bestelenmiş, değişimler ve gelişmeler yaşamış dilden dile, kulaktan kulağa yayılarak geçmişten günümüze ulaşmış geleneksel müziktir (Büyükyıldız, 2009, s.89).

Başka bir tanımla ise Türk halk müziği halk arasında yaşayan ve yaratıcıları bilinmeyen müzik türüdür. Halk müziği eserlerini söyleyenleri bilinse bile zamanla ezgi ve sözler değişerek halka mahal olur ve eserler anonim bir özellik kazanır (Akkaş, 2005, s.63).

Türk halk müziği biçimleri.

Kırık hava.

Özbek kırık havayı belirli bir ölçü ve düzümlü olan halk ezgileri şeklinde tanımlamıştır (2014) (s.113). Bir başka tanımda ise kırık hava belirli bir ölçüsü ve ritmi olan, belirli ezgi kalıpları içerisinde, belirli kurallara göre seyreden, düzenli bir ritim özelliği gösteren ezgilerdir (Tatyüz, 2001, s.4). Diğer bir tanımda Sarısözen ise “Ölçüsü ve ritmi belli olan türküler, oyun havaları gibi parçalara kırık hava denir” şeklinde tanımlamıştır (Akt., Yaltırık, 2003, s.72).

Uzun hava.

Uzun hava, yakım yakmak, hava yakmak, hava ekmek, ozannama okumak, hava asılmak, avaz, yüksek hava, çıkışmak, koşma koşmak, kazandırmak, mani okumak, engin hava, uzun kayda gibi terimler, yurdumuzda halk müziği çalışmaları başladığından beri kullanılmış ve bilim insanlarınca çok kez tanımları yapılmaya çalışılmıştır (Küçükçelebi, 2002, s.5).

Bu düşüncelerin yanı sıra, uzun hava Türk Halk Müziği'nde usulsüz ancak belli bir ezgi yapısı olan ve bu şekliyle icra edilen sözlü eserlerin tümüne verilen addır (Yaltırık, 2003, s.59). Aynı zamanda ölçü ve tartım yönünden özgür olmasına rağmen, belli bir dizi ve seyir içinde serbest ağızla söylenen halk ezgisi (Özbek, 2014, s.192). Her uzun havanın bir dizisi ve bir makamı ayağı vardır. Türk halk müziğinde makam sözcüğünün karşılığı olarak ayak sözcüğü kullanılmaktadır (Akkaş, 2005, s.63).

Deyiş.

Deyiş daha çok Alevi ve Bektaşî şairlerinin inançlarıyla alakalı konulara yer verdikleri şiirlerden oluşan Türkölere denir (Özbek, 2014, s.58). Aynı zamanda deyişler, Âşık Edebiyatı ve Türk Halk Müziği'nde yer alan âşık tarzı müziğinin en değerli ürünleridir. Genel anlamda deyişler profan (din dışı) nitelikli şiirlerden oluşur ve genellikle mahlası vardır (Yaltırık, 2003, s.283).

İlahi.

Dini müzikte en çok kullanılan akılda kalıcı nağmeleri olan bir türdür. Solo ya da toplu okunur. Sözler din ve tasavvuf içeriğine sahiptir. İlahi aşkı anlatır ve sözleri genellikle Yunus Emre, Eşrefoğlu Rumi, Niyazi Mısri gibi halk şairlerine aittir (Kaçar, 2009, s.322). Aynı zamanda ilahi duyguları ele alan, genellikle hece vezni ile yazılmış koşma tarzındaki şiirlerin bestelenmesinden ortaya çıkan bir türdür (Özkan, 2014, s.108). Başka bir tanımlama yapılmak istenirse, Tanrının bir olduğunu var olduğunu anlatmak, onu övmek, ona yalvarmak amacıyla söylenen şiir ve bu şiirle seslendirilen müzik eseridir (Özbek, 2014, s.96).

Nefes.

Alevilerin, Bektaşîlerin görüşlerini anlatan bestelenerek müzik eşliğinde söylenen şiir türüdür (Özbek, 2014, s.139). Bektaşî şairlerinin hece vezni ile yazdıkları tasavvufi şiirlerin, kendi ayinlerinde okunmak için besteledikleri bir çeşit ilahidir (Özkan, 2014, s.102). Aynı zamanda Bektaşî bestecileri tarafından bestelenmiş ve Bektaşî tekkelerinde okunan eserlerdir. Halk müziği özellikleri taşımaktadır. Birçoğunun bestecisi belli değildir (Kaçar, 2009, s.323).

Ortaokulda öğretimi hedeflenen Türk halk müziği biçimleri.

Ortaokulda öğretimi hedeflenen Türk Halk Müziği biçimleri aşağıdaki şekildedir.

Mü.8.D.1. Türk müziği biçimlerini tanır.

Kırık hava, uzun hava, ilahi, nefes, deyiş vb. müzik biçimleri dinletilerek öğretilir (MEB, 2018, s.35).

Ortaokulda öğretimi hedeflenen Türk sanat müziği biçimleri.

Ortaokulda öğretimi hedeflenen Türk Sanat Müziği biçimleri aşağıdaki şekildedir.

Mü.8.D.1. Türk müziği biçimlerini tanır.

Mevlevi ayini, peşrev, saz semaisi, longa, şarkı vb. müzik biçimleri dinletilerek öğretilir (MEB, 2018, s.35).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Türk müziği biçimlerini tanıma durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “8. sınıf öğrencilerinin Türk müziği biçimlerini tanıma durumlarının düzeyi nedir?” olarak belirlenmiştir.

Problem cümlesine dayalı olarak oluşturularak yanıtı aranan alt problemler aşağıda sıralanmıştır;

Alt Problemler

- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Mevlevi ayini” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Peşrev” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Saz semaisi” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Longa” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Kırık hava” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?

- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Uzun hava” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Şarkı” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “İlahi” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Nefes” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Değiş” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Zeybek” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Bar” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Horon” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Hora” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerinden “Halay” biçimini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin, Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerini tanıma durumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin Ortaokul 8. sınıf Müzik Dersi programında yer alan Türk müziği biçimlerini tanıma durumları öğrencilerin sosyoekonomik çevre değişkenine bağlı olarak farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Bu araştırmanın, Ortaokul 8. sınıf müzik programındaki “Mü.8.D.1. Türk müziği biçimlerini tanıır.” kazanımının, öğrenciler tarafından ne düzeyde gerçekleştirildiğinin tespiti, kazanımın gerçekleşmesinde ortaya çıkan yanlış öğrenmelerin neler olduğu ve bu yanlış öğrenmelerin ortadan kaldırılmasına ilişkin çözümler üretilmesi bakımından önemli olacağı düşünülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Alan yazın incelendiğinde müzik eğitimi programlarında “kazanımlar” kavramına yönelik çalışmaların inceleme konularına bağlı olarak farklı başlıklar altında ele alındığı görülmektedir. Sağır (2009), Malatya il merkezindeki öğrencilere uyguladığı anket ile 2008 müfredat programında yer alan bütün kazanımları sormuş, anket sonuçlarına göre geleneksel müzik türlerimize ait kazanımların gerçekleşmesinde eksiklikler yaşandığı sonucuna ulaşmıştır. İncelenen çalışmada, öğrenme etkinliklerinin organizasyonunda ve işletilmesinde sorunlar olduğu ve bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediği sonucuna ulaşmıştır. Diğer bir araştırmada Deniz (2009), araştırma sonunda örneklem grubunun bazı ünitelerde büyük oranda başarısız oldukları ve bu konuların kazanımlarına ulaşamadıkları ve müzik eğitiminin temeli olan teorik konularda yetersiz oldukları sonucuna varmıştır. İncelenen bu çalışmada güzel sanatlar liselerinde uygulanan öğretim programlarının kazanıma dönüşmesinde sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir. Sever (2010), ilköğretim 3. sınıf müzik dersindeki yaratıcı dramanın etkisini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmasında, müzik dersi “Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanı kazanımlarının edinilmesinde programın ön gördüğü yöntem ile yaratıcı drama yönteminin etkisi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını araştırmış, yaratıcı drama yöntemiyle işlenen grup ile programın ön gördüğü yöntemle işlendiği grubun son test puanları arasında yaratıcı drama yöntemi lehine anlamlı farklılıklar belirlemiştir. Bundan yola çıkarak yaratıcı drama yönteminin, Müzik dersi Müziksel Yaratıcılık öğrenme alanı kazanımlarının edinilmesinde programın ön gördüğü yöntemle kıyasla daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Diğer bir araştırmada ise Bulut (2010), söz konusu boyutların, örtüşme durumunun tespit edilmesi ve bu boyutların müzik eğitimi ve öğretimi sürecindeki etkililik düzeylerini belirlemeyi amaçlamış, araştırma sonucunda; müzik dersi 6. sınıf öğretmen kılavuz kitabında yer alan öğrenme alanlarının ulaşılacak istenen kazanımlara uygun olarak belirlendiği, ancak öğrenme alanı-kazanım örtüşmesinin sağlanmasına yönelik eksiklikler olduğu, bazı konu başlıklarında ise öğrenme alanı-kazanım örtüşmesinin sağlanamadığı sonuçlarına ulaşmıştır. Bir başka araştırmada ise Akın (2010), ilköğretim müzik dersi öğretim programı 6. sınıf kazanım ifadelerinin çözümlenmesini hedeflediği çalışmada, müzik dersi programında yer alan kazanım ifadeleri genel hatları ile çözümlenmiş, bunun için programın öğelerine dönük olarak 6. sınıf kazanımlarına ilişkin

ayrıntılı öğretim dökümsel çözümleme yapmış, çalışmanın sonucunda programda bulunan kazanım ifadelerinin ağırlıklı olarak devinışsel ve bilişsel alana yönelik olarak hazırlanmış olduğu, duyuşsal alana yönelik olarak hazırlanmış kazanım ifadesinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir araştırmada Akıncı (2011), öğrencilerin müzik biçimleri dersini aldıktan sonra ses müziği yapıtlarını yorumlarken motif ve cümleleri göz önünde bulundurarak seslendirmede olumlu yönde gelişme gösterdiği, öğrencilerin ses müziği yapıtlarını yorumlamada müzik biçimleri dersine ait kazanımlarını kullanabilme oranında bir artış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Yıldırım (2013), ortaokul 7. sınıf müzik programında yer alan bilişsel alan hedeflerinin gerçekleşme düzeyini belirlemeye çalıştığı çalışmasında, ortaokul 7. sınıf müzik programının uygulama aşamasında, öğrenme etkinliklerinin organizasyonunda ve işletilmesinde önemli sorunların olduğu, bilişsel alanla ilgili kazanımlara yeterli düzeyde erişilemediğini sonucuna ulaşmıştır. Güler (2013), araştırmasında müzik dersi öğretim programındaki ilgili kazanımları gerçekleştirmedeki işlevselliğini ortaya koymak amacıyla çalışmasını yapmış ve araştırma neticesinde elde edilen sonuçlardan hareketle şarkıların kazanımları gerçekleştirmedeki işlevselliği ortaya konularak gerekli önerilerde bulunulmuştur. Karaarslan (2017), yapmış olduğu çalışmada kazanımların gerçekleştirme aşamasında sorunlar yaşandığı ve ortaya çıkan sorunların nasıl giderileceğinin açıklamıştır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, öğrenme etkinliklerinin organizasyonundan ve işletilmesinden doğan sorunlar, öğrenme alanı ve kazanım örtüşmesinin sağlanamaması, kazanım ifadelerinin tüm alanlara göre hazırlanmamış olması gibi sorunlar nedeniyle müzik eğitiminin kazanımlarının gerçekleşmesinin önünde birçok engel olduğu görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni ve örneklemini, veri toplama araçları, süreç/uygulama ve veri analizi başlıklarına yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Türk Müziği biçimlerini tanıma durumlarının ne düzeyde gerçekleştiğinin incelenmesi amaçlandığından nicel araştırma desenlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. “Betimsel tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır” (Karasar, 2007, s.77).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılı Erzurum il merkezinde Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı ortaokullarda öğrenim gören 8. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Örneklemenin belirlenmesinde küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kümelere göre örnekleme yönteminde evren küme adı verilen gruplara ayrılır, her küme bir örnekleme birimi olarak tanımlanır. Tesadüfi olarak seçilen kümeler bir araya getirilerek örneklem oluşturulur (Çömlekçi, 2001, s.90). Bu araştırmada da, okulların bulunduğu sosyoekonomik çevre dikkate alınmış ve dar, orta, üst gelirli olarak kümelendirilmiştir. Kümeler içerisinde rastgele seçilen 5 okul, 284 öğrenci ile çalışma yapılmıştır. Yapılan örneklemin evreni 16.25 de bir temsil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” (Ek 1) ve ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Türk müziği biçimlerini tanıma durumlarını belirlemeye yönelik “Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu” (Ek 2) ve “Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Durumlarını Belirlemede Dinletilecek Eserlerin Öğrencilerin Düzeyine Uygunluğuna İlişkin Uzman Görüş Alma Formu” (Ek 3) kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formu.

Araştırmada kullanılacak “Kişisel Bilgi Formu” öğrencilerin demografik özellikleriyle ilgili bilgileri elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilecek olup öğrencilere ait demografik özelliklerinin sorulduğu sorulardan oluşmuştur. Kişisel bilgi formunda çalışmaya katılan öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, anne-baba öğrenim durumu, çalışma durumu, mesleği, gelir durumu, sahip olduğu kardeş sayısı, günde ortalama ne kadar süre müzik dinlediği, genellikle hangi tür müzikler dinlemekten hoşlandığını hakkında bilgi edinebilmek için sorular yer almıştır.

Türk müziği biçimlerini tanıma formu.

Araştırmada, öğrencilerin Türk Müziği türlerini tanıma durumlarını ortaya koymak amacıyla araştırmacı tarafından Türk Müziği Biçimlerini Tanıma formu geliştirilmiştir. Tanıma formunun geliştirilmesi aşamasında, Milli Eğitim Bakanlığı Müzik Dersi müfredatı içerisinde yer alan kazanımlar incelenerek Türk Müziğine ait türler derlenip ele alınmıştır. Oluşturulan Tanıma Formu için, dinletilecek olan eserlerin seçiminde 3 Türk Müziği uzmanından görüşler alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda eserler seçilmiş ve uygulama yapılmıştır. Uygulama sonrası elde edilen veriler ile Kuder-Richardson testi yapılmış ve Alpha değeri $\alpha=.690$ bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan “Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formunun” hazırlanma sürecinde alan yazın taranarak Türk müziğinin temel unsurları olan Türk halk müziği ve Türk sanat müziği içerisinde yer alan “Mevlevi ayini, peşrev, saz semaisi, longa, kırık hava, uzun hava, şarkı, ilahi, nefes, deyiş vb.” (MEB, 2018, s.34) müzik biçimlerinden eser listesi hazırlanmıştır.

Araştırmada, kullanılmış olan “Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu” için geçerlik çalışması yapılmıştır. Bu bağlamda “Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Durumlarını Belirlemede Dinletilecek Eserlerin Öğrencilerin Düzeyine Uygunluğuna İlişkin Uzman Görüş Alma Formu” kullanılmıştır. “Türk müziği biçimlerini yansıtmaları açısından uygunluğu”, “8. sınıf kazanımlarını kapsamaları açısından uygunluğu”, “8. sınıf öğrencileri tarafından anlaşılabilir olması açısından uygunluğu”, “eser sıralaması, öğrencilerin değerlendirme yapımları açısından uygunluğu”, “Dinletilecek eserler için belirlenen süre, öğrencilerin değerlendirme ve puanlama yapımları açısından uygunluğu” konularında alan uzmanı 3 akademisyenin görüşlerine sunularak belirlenmiştir. Alan uzmanı akademisyenlerden alınan görüşler doğrultusunda her bir müzik biçiminden 2 eser belirlenmiştir. Belirlenen örnek

eserlerden oluşturulan “Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu” ile öğrencilerin Türk müziği biçimlerini tanıma durumları belirlenmiştir.

Yapılan çalışmalar ve elde edilen veriler ışığında geliştirilen Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formunun kapsam geçerliğinin sağlandığı ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Süreç/Uygulama

Araştırmada gerekli izinlerin alınma sürecinin tamamlanmasından sonra, belirlenen okullardan gönüllülük esasına dayanarak seçilen öğrencilerle kendi sınıflarında toplu olarak çalışılmıştır. Öncelikle uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen eser örneklerinin “MP3” formatları araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına kaydedilmiştir. Kaydedilen eserler araştırmacı tarafından sınıf ortamında öğrencilere dinletilerek öğrencilerin her bir eserin biçimini bireysel olarak dağıtılan “Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu” ndan seçerek işaretlemeleri sağlanmıştır.

Veri Analizi

Araştırmada toplanan veriler, Alt problemler doğrultusunda uygun istatistiksel işlemlere tabi tutulmuş ve analiz edilmiştir.

Verilerin analizi aşamasında anketin iç tutarlığı Kuder-Richardson testi ile hesaplanmıştır. Bu tür testlerde maddeler iki durumlu seçeneklerden (Örneğin, doğru-yanlış, evet-hayır... gibi) testin güvenilirliği KR-20 veya KR-21 formülleri ile hesaplanır (Alpar, 2001). Hazırlanan “Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formunda” madde güçlükleri aynı olarak kabul edildiğinden iç tutarlık KR-21 testi ile hesaplanmıştır ($\alpha=.690$).

Alt problemlere ait veriler kategorik olduğundan yapılan anlamlılık çalışmaları ki-kare testi ile yapılmıştır. Yapılan çalışmada sosyoekonomik çevreye dair gruplar arası tanıma durumları ise tek yönlü ANOVA ve Post Hoc testleri ile elde edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Bu bölümde çalışmada kullanılan formlar ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular verilirken problem durumuna ait alt problemler oluşturulmuş ve bu alt problemlere göre her maddede ayrı ayrı incelenmiştir. Tezde incelenen formlardan hareketle betimsel analiz yapılarak ulaşılan veriler alt problem durumlarına göre sıralanmıştır.

Birinci alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin Mevlevi Ayini müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin Mevlevi Ayini Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	Mevlevi Ayini Müzik Biçimi		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	44	34	78	11.852	2
	Orta Gelirli	38	73	111		
	Üst Gelirli	32	63	95		
Toplam	114	170	284			.003

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Mevlevi ayini müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=11,852$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Mevlevi ayini müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($p=.003$).

Tablo 2. Mevlevi Ayini Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Tablo

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	F	%	f	%	f	%
Mevlevi Ayini Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	34	43.6	73	65.8	33	34.8	170	59.9
	Tanınamama	44	56.4	38	34.2	62	65.2	114	40.1

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %43,6'sının Mevlevi ayini müzik biçimini tanıdığı , %56,4'ünün Mevlevi ayini müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %65,8'inin Mevlevi ayini müzik biçimini tanıdığı, %34,2'sinin Mevlevi ayini müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %34,8'inin Mevlevi ayini müzik biçimini tanıdığı, %65,2'sinin Mevlevi ayini müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %59,9'unun Mevlevi ayini müzik biçimini tanıdığı, %40,1'inin Mevlevi ayini müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

İkinci alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin Peşrev müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3. Öğrencilerin Peşrev Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	Peşrev		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	67	11	78	1.844	2
	Orta Gelirli	91	20	111		
	Üst Gelirli	74	21	95		
Toplam	232	52	284			

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Peşrev müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=1,844$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Peşrev müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($p=.398$).

Tablo 4. Peşrev Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	F	%	F	%	F	%
Peşrev Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	11	14.1	20	18	21	22.1	52	18.3
	Tanınamama	67	85.9	91	82	74	77.9	232	81.7

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %14,1'inin peşrev müzik biçimini tanıdığı, %85,9'sinin peşrev müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %18'inin peşrev müzik biçimini tanıdığı, %82'sinin peşrev müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %22,1'inin peşrev müzik biçimini tanıdığı, %77,9'unun peşrev müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %18,3'ünün peşrev müzik biçimini tanıdığı, %81,7'sinin peşrev müzik biçimini tanımadığı ulaşılmıştır.

Üçüncü alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin Saz Semaisi müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Saz Semaisi Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	Saz Semaisi		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	63	15	78	13.050	2
	Orta Gelirli	107	4	111		
	Üst Gelirli	79	16	95		
Toplam	249	35	284			

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Saz Semaisi müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=13,050$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Saz Semaisi müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($p=,001$).

Tablo 6. Saz Semaisi Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	F	%	f	%	f	%
Saz Semaisi Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	15	19.2	4	3.7	16	16.9	35	12.3
	Tanınamama	63	80.8	107	96.3	79	83.1	249	87.7

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %19,2'sinin saz semaisi müzik biçimini tanıdığı, %80,8'inin saz semaisi müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %3,7'sinin saz semaisi müzik biçimini tanıdığı, %96,3'ünün saz semaisi müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %16,9'unun saz semaisi müzik biçimini tanıdığı, %83,1'inin saz semaisi müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %12,3'ünün saz semaisi müzik biçimini tanıdığı, %87,7'sinin saz semaisi müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Dördüncü alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin Longa müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 7. Öğrencilerin Longa Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	Longa		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	39	39	2.448	2	.294
	Orta Gelirli	68	43			
	Üst Gelirli	52	43			
Toplam	159	125	284			

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Longa müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=2,448$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Longa müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($p=.294$).

Tablo 8. Longa Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	F	%	f	%	f	%
Longa Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	39	50	43	38.8	43	45.2	125	44
	Tanınamama	39	50	68	61.2	52	54.8	159	56

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %50'sinin longa müzik biçimini tanıdığı, %50'sinin longa müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %38,8'inin longa müzik biçimini tanıdığı, %61,2'sinin longa müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %45,2'sinin longa müzik biçimini tanıdığı, %54,8'sinin longa müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %44'ünün longa müzik biçimini tanıdığı, %56'sının longa müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Beşinci alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin Kırık Hava müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 9. Öğrencilerin Kırık Hava Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	Kırık Hava		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	28	50	28.515	2	.000
	Orta Gelirli	29	82			
	Üst Gelirli	59	36			
Toplam	116	168	284			

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Kırık Hava müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=28,515$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Kırık Hava müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($p=,000$).

Tablo 10. Kırık Hava Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	F	%	f	%	f	%
Kırık Hava Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	50	64.1	82	73.9	36	37.9	168	59.1
	Tanınamama	28	35.9	29	26.1	59	62.1	116	40.9

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %64,1'inin kırık hava müzik biçimini tanıdığı, %35,9'unun kırık hava müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %73,9'unun kırık hava müzik biçimini tanıdığı, %26,1'inin kırık hava müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %37,9'unun kırık hava müzik biçimini tanıdığı, %62,1'inin kırık hava müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %59,1'inin kırık hava müzik biçimini tanıdığı, %40,9'unun kırık hava müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Altıncı probleme ait bulgular

Öğrencilerin Uzun Hava müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 11. Öğrencilerin Uzun Hava Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	Uzun Hava		Toplam	χ^2	sd	p
		Yanlış	Doğru			
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	29	49	78	14.070	.001
	Orta Gelirli	44	67	111		
	Üst Gelirli	16	79	95		
Toplam		89	195	284		

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Uzun Hava müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=14,070$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Uzun Hava müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($p=,001$).

Tablo 12. Uzun Hava Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	F	%	f	%	f	%
Uzun Hava Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	49	62.9	67	60.3	79	83.1	195	68.7
	Tanınamama	29	37.1	44	39.7	16	16.9	89	31.3

Tablo 12 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %62,9'unun uzun hava müzik biçimini tanıdığı, %37,1'inin uzun hava müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %60,3'ünün uzun hava müzik biçimini tanıdığı, %39,7'sinin uzun hava müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %83,1'inin uzun hava müzik biçimini tanıdığı, %16,9'unun uzun hava müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %68,7'sinin uzun hava müzik biçimini tanıdığı, %31,3'ünün uzun hava müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Yedinci alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin Şarkı müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 13. Öğrencilerin Şarkı Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	Şarkı		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	34	44	19.489	2	.000
	Orta Gelirli	50	61			
	Üst Gelirli	17	78			
Toplam	101	183	284			

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Şarkı müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=19,489$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Şarkı müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($p=.000$).

Tablo 14. Şarkı Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	F	%	f	%	f	%
Şarkı Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	44	56.4	61	55	78	82.1	183	64.4
	Tanınamama	34	43.6	50	45	17	17.9	101	35.6

Tablo 14 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %56,4'ünün şarkı müzik biçimini tanıdığı, %43,6'sının şarkı müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %55'inin şarkı müzik biçimini tanıdığı, %45'inin şarkı müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %82,1'inin şarkı müzik biçimini tanıdığı, %17,9'unun şarkı müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %64,4'ünün şarkı müzik biçimini tanıdığı, %35,6'sının şarkı müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Sekizinci alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin İlahi müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 15. Öğrencilerin İlahi Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	İlahi		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	33	45	2.450	2	.294
	Orta Gelirli	36	75			
	Üst Gelirli	39	56			
Toplam	108	176	284			

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin İlahi müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=2,450$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Şarkı müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($p=.294$).

Tablo 16. İlahi Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
İlahi Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	45	57.7	75	67.6	56	59	176	62
	Tanınamama	33	42.3	36	32.4	39	41	108	38

Tablo 16 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %57,7'sinin ilahi müzik biçimini tanıdığı, %42,3'ünün ilahi müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %67,6'sının ilahi müzik biçimini tanıdığı, %32,4'ünün ilahi müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %59'unun ilahi müzik biçimini tanıdığı, %41'inin ilahi müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %62'sinin ilahi müzik biçimini tanıdığı, %38'inin ilahi müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Dokuzuncu alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin Nefes müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 17. Öğrencilerin Nefes Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	Nefes		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	70	8	24,833	2	.000
	Orta Gelirli	90	21			
	Üst Gelirli	56	39			
Toplam	216	68	284			

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Nefes müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=24,833$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Nefes müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($p=.000$).

Tablo 18. Nefes Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Nefes Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	8	10.2	21	19	39	41	68	24
	Tanınamama	70	89.8	90	81	56	59	216	76

Tablo 18 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %10,2'sinin nefes müzik biçimini tanıdığı, %89,8'inin nefes müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %19'unun nefes müzik biçimini tanıdığı, %81'inin nefes müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %41'inin nefes müzik biçimini tanıdığı, %59'unun nefes müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %24'ünün nefes müzik biçimini tanıdığı, %76'sının nefes müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Onuncu alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin Deyiş müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 19. Öğrencilerin Deyiş Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	Deyiş		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	70	8	5.206	2	.074
	Orta Gelirli	88	23			
	Üst Gelirli	73	22			
Toplam	231	53	284			

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Deyiş müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=5,206$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Deyiş müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($p=.074$).

Tablo 20. Deyiş Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Deyiş Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	8	10.2	23	20.8	22	23.1	53	18.7
	Tanınamama	70	89.8	88	79.2	73	76.9	231	81.3

Tablo 20 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %10,2'sinin deyiş müzik biçimini tanıdığı, %89,8'inin deyiş müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %20,8'inin deyiş müzik biçimini tanıdığı, %79,2'sinin deyiş müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %23,1'inin deyiş müzik biçimini tanıdığı, %76,9'unun deyiş müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %18,7'sinin deyiş müzik biçimini tanıdığı, %81,3'ünün deyiş müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

On birinci alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin Zeybek müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 21. Öğrencilerin Zeybek Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	Zeybek		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	12	66	.741	2	.690
	Orta Gelirli	17	94			
	Üst Gelirli	11	84			
Toplam	40	244	284			

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Zeybek müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=,741$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Zeybek müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($p=,690$).

Tablo 22. Zeybek Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Zeybek Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	66	84.7	94	84.7	84	88.4	244	86
	Tanınamama	12	15.3	17	15.3	11	11.6	40	14

Tablo 22 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %84,7'sinin zeybek müzik biçimini tanıdığı, %15,3'ünün zeybek müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %84,7'sinin zeybek müzik biçimini tanıdığı, %15,3'ünün zeybek müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %88,4'ünün zeybek müzik biçimini tanıdığı, %11,6'sının zeybek müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %86'sının zeybek müzik biçimini tanıdığı, %14'ünün zeybek müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

On ikinci alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin Bar müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 23. *Öğrencilerin Bar Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu*

Gruplar	Bar		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	29	49	12.659	2	.002
	Orta Gelirli	17	94			
	Üst Gelirli	20	75			
Toplam	66	218	284			

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Bar müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=12,659$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Bar müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($p=,002$).

Tablo 24. *Bar Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler*

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Bar Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	49	62.9	94	84.7	75	79	218	76.8
	Tanınamama	29	37.1	17	15.3	20	21	66	23.2

Tablo 24 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %62,9'unun bar müzik biçimini tanıdığı, %37,1'inin bar müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %84,7'sinin bar müzik biçimini tanıdığı, %15,3'ünün bar müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %79'unun bar müzik biçimini tanıdığı, %21'inin bar müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %76,8'inin bar müzik biçimini tanıdığı, %23,2'sinin bar müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

On üçüncü alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin Horon müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 25. Öğrencilerin Horon Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	Horon		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	8	70	7.812	2	.020
	Orta Gelirli	5	106			
	Üst Gelirli	1	94			
Toplam	14	270	284			

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Horon müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=7,812$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Horon müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($p=.020$).

Tablo 26. Horon Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Horon Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	70	89.8	106	95.4	94	99	270	95
	Tanınamama	8	10.2	5	4.6	1	1	14	5

Tablo 26 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %89,8'inin horon müzik biçimini tanıdığı, %10,2'sinin horon müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %95,4'ünün horon müzik biçimini tanıdığı, %4,6'sının horon müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %99'unun horon müzik biçimini tanıdığı, %1'inin horon müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %95'inin horon müzik biçimini tanıdığı, %5'inin horon müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

On dördüncü alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin Hora müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 27. Öğrencilerin Hora Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	Hora		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	52	26	78	24.742	.000
	Orta Gelirli	52	59	111		
	Üst Gelirli	76	19	95		
Toplam	180	104	284			

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Hora müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=24,742$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Hora müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($p=,000$).

Tablo 28. Hora Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Hora Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	26	33.3	59	53.1	19	20	104	36.7
	Tanınamama	52	66.7	52	46.9	76	80	180	63.3

Tablo 28 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %33,3'ünün hora müzik biçimini tanıdığı, %66,7'sinin hora müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %53,1'inin hora müzik biçimini tanıdığı, %46,9'unun hora müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %20'sinin hora müzik biçimini tanıdığı, %80'inin hora müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %36,7'sinin hora müzik biçimini tanıdığı, %63,3'ünün hora müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

On beşinci alt probleme ait bulgular

Öğrencilerin Halay müzik biçimini tanıma durumları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 29. Öğrencilerin Halay Müzik Biçimini Tanıma Durumları İle Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyoekonomik Durumu Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu

Gruplar	Halay		Toplam	χ^2	sd	p
	Yanlış	Doğru				
Sosyoekonomik Çevre	Dar Gelirli	9	69	5.991	2	.050
	Orta Gelirli	24	87			
	Üst Gelirli	10	85			
Toplam	43	241	284			

Farklı sosyoekonomik çevrede (Dar Gelirli, Orta Gelirli, Üst Gelirli) bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin Halay müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmek istendiğinden ki-kare testi uygulanmış ve $\chi^2=5,991$ olarak bulunmuştur. Sosyoekonomik düzey ile Halay müzik biçimini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($p=.050$).

Tablo 30. Halay Müzik Biçimini Tanıma Durumuna İlişkin Bilgiler

		Alt sosyoekonomik çevre		Orta sosyoekonomik çevre		Üst sosyoekonomik çevre		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Halay Müzik Biçimini Tanıma Durumu	Tanıma	69	88.4	87	78.3	85	89.4	241	84.9
	Tanınamama	9	11.6	24	21.7	10	10.6	43	15.1

Tablo 30 incelendiğinde araştırmaya katılan alt sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %.88,4'ünün halay müzik biçimini tanıdığı, %11,6'sının halay müzik biçimini tanımadığı; orta sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %78,3'ünün halay müzik biçimini tanıdığı, %21,7'sinin halay müzik biçimini tanımadığı ve üst sosyoekonomik çevredeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin %89,4'ünün halay müzik biçimini tanıdığı, %10,6'sının halay müzik biçimini tanımadığı belirlenmiştir. Bu durum toplam öğrenciler açısından incelendiğinde ise öğrencilerin %84,9'unun halay müzik biçimini tanıdığı, %15,1'inin halay müzik biçimini tanımadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

On altıncı alt probleme ait bulgulara

Öğrencilerin Türk Müziği biçimlerini tanıma durumlarına ilişkin elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 31. Öğrencilerin, Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Durumlarını Betimleyici Tablo

	N	Ortalama	Ortanca	Mod	Min. Puan	Max. Puan	Toplam	Standart Sapma	Standart Hata
<i>Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu</i>	284	7.15	7	7	0	13	2032	2.716	.161

Araştırmaya katılan öğrencilerin *Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna* verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde, en düşük 0 en yüksek 15 olması gereken form sonucuna göre en düşük 0 en yüksek 13 puan aldıkları, aritmetik ortalamanın 7.15 ve ortanca değerin 7 olduğu görülmüştür.

Tablo 32. Öğrencilerin, Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu Sonuçları Frekans-Yüzde Tablosu

	Puan	F	%	Geçerli %	Yığılmalı %
	0	1	.4	.4	.4
	1	1	.4	.4	.7
	2	13	4.6	4.6	5.3
	3	14	4.9	4.9	10.2
	4	23	8.1	8.1	18.3
	5	29	10.2	10.2	28.5
	6	35	12.3	12.3	40.8
	7	37	13.0	13.0	53.9
	8	34	12.0	12.0	65.8
	9	30	10.6	10.6	76.4
	10	36	12.7	12.7	89.1
	11	18	6.3	6.3	95.4
	12	12	4.2	4.2	99.6
	13	1	.4	.4	100.0
	Toplam	284	100.0	100.0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde, genel sonuçta alınan puanların 5 ile 10 puanları arasında yığıldığı, bu sebeple dağılımın homojen olduğu söylenebilir.

Tablo 33. *Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu Sosyoekonomik Çevreye Göre Toplam Puanlarının Gruplar Arası Farklılıklarını Gösterir Tek Yönlü Anova Testi Tablosu*

Puan	f, x ve ss Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Grup	n	X	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
<i>Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu</i>	Dar Gelirli	78	6.58	2.761	Gruplar arası	40.614	2	20.307		
	Orta Gelirli	111	7.23	3.009	Grup içi	2046.569	281	7.283	2.788	.063
	Üst Gelirli	95	7.54	2.221	Toplam	2087.183	283			

Araştırmaya katılan gruplar arasındaki farklılığın ortaya konması için tek yönlü ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda öğrencilerin sosyoekonomik çevreye göre tanıma formundan aldıkları toplam puanlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($p=.063$).

Tablo 34. *Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formu Sosyoekonomik Gruplar Arası Farklılıklarını Gösterir Post Hoc Testi Tablosu*

Gruplar		I-J	S.E	p
Dar Gelirli	Orta Gelirli	-.657	.399	.259
	Üst Gelirli	-.960	.412	.068
Orta Gelirli	Dar Gelirli	.657	.399	.259
	Üst Gelirli	-.303	.377	.725
Üst Gelirli	Dar Gelirli	.960	.412	.068
	Orta Gelirli	.303	.377	.725

Sosyoekonomik çevreye göre öğrencilerin tanıma formundan aldıkları toplam puanların gruplar içerisindeki anlamlılığının ortaya koyulması için Post Hoc testi uygulanmıştır. Yapılan test sonucunda;

Dar gelirli sosyoekonomik çevrenin orta ve üst gelirli çevre ile Türk Müziği Biçimlerini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olmağı söylenebilir (D-O için $p=.259$, D-Ü için $p=.068$).

Orta gelirli sosyoekonomik çevrenin dar ve üst gelirli çevre ile Türk Müziği Biçimlerini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olmağı söylenebilir (O-D için $p=.259$, O-Ü için $p=.725$).

Üst gelirli sosyoekonomik çevrenin dar ve orta gelirli çevre ile Türk Müziği Biçimlerini tanıma durumları arasında anlamlı bir farklılık olmağı söylenebilir (Ü-D için $p=.068$, Ü-O için $p=.725$).

Tablo 35. Öğrencilerin Tanıyamadıkları Türk Müziği Biçimlerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular

	Mevlevi Ayini		Peşrev		Saz Semaisi		Longa		Kırık Hava		Uzun Hava		Şarkı		İlahi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Mevlevi Ayini	170	59.9	9	3.1	5	1.8	4	1.4	0	0	0	0	7	2.4	40	14
Peşrev	27	9.5	52	18.3	68	24	29	10.2	5	1.8	7	2.4	4	1.4	9	3.1
Saz Semaisi	13	4.6	98	34.6	35	12.3	32	11.2	39	13.8	12	4.2	6	2.1	5	1.8
Longa	11	3.9	13	4.6	15	5.2	125	44	9	3.1	9	3.1	18	6.3	7	2.4
Kırık Hava	7	2.4	17	6	16	5.6	18	6.3	168	59.1	7	2.4	9	3.1	5	1.8
Uzun Hava	4	1.4	1	0.3	56	19.7	0	0	2	0.7	195	68.7	0	0	1	0.3
Şarkı	14	5	17	6	10	3.6	15	5.2	19	6.7	1	0.3	183	64.4	2	0.7
İlahi	19	6.7	3	1	3	1	17	6	3	1	3	1	4	1.4	176	62
Nefes	22	7.8	19	6.7	5	1.8	4	1.4	11	3.9	7	2.4	5	1.8	20	7
Deyiş	9	3.1	24	8.4	36	12.7	17	6	9	3.1	14	5	19	6.7	3	1
Zeybek	0	0	4	1.4	1	0.3	1	0.3	3	1	3	1	2	0.7	4	1.4
Bar	2	0.7	4	1.4	6	2.1	10	3.6	2	0.7	0	0	4	1.4	3	1
Horon	0	0	3	1	5	1.8	0	0	1	0.3	0	0	0	0	1	0.3
Hora	4	1.4	14	5	45	15.9	13	4.6	28	9.9	14	5	2	0.7	8	2.8
Halay	5	1.8	4	1.4	2	0.7	1	0.3	0	0	1	0.3	3	1	0	0
	Nefes		Deyiş		Zeybek		Bar		Horon		Hora		Halay			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Mevlevi Ayini	35	12.3	5	1.8	0	0	0	0	2	0.8	3	1	4	1.4		
Peşrev	32	11.2	27	9.5	5	1.8	6	2.1	0	0	7	2.4	6	2.1		
Saz Semaisi	8	2.8	8	2.8	6	2.1	7	2.4	4	1.4	11	3.9	0	0		
Longa	13	4.6	22	7.8	3	1	16	5.7	3	1	17	6	3	1		
Kırık Hava	5	1.8	9	3.1	12	4.2	6	2.1	0	0	5	1.8	0	0		
Uzun Hava	9	3.1	9	3.1	0	0	0	0	3	1	4	1.4	0	0		
Şarkı	8	2.9	4	1.4	4	1.4	4	1.4	0	0	3	1	0	0		
İlahi	22	7.8	17	6	4	1.4	3	1	0	0	9	3.1	1	0.3		
Nefes	68	24	83	29.2	22	7.8	9	3.1	1	0.3	7	2.4	1	0.3		
Deyiş	29	10.2	53	18.7	16	5.7	1	0.3	4	1.4	46	16.1	4	1.4		
Zeybek	2	0.7	9	3.1	244	86	3	1	1	0.3	5	1.8	2	0.7		
Bar	7	2.4	7	2.4	6	2.1	218	76.8	3	1	7	2.4	6	2.1		
Horon	0	0	0	0	0	0	0	0	270	95	3	1	1	0.3		
Hora	16	5.7	15	5.2	5	1.8	9	3.1	6	2.1	104	36.7	1	0.3		
Halay	5	1.8	3	1	2	0.7	11	3.9	0	0	6	2.1	241	84.9		

Mevlevi ayini müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %3,1 oranında peşrev, %1,8 oranında saz semaisi,%1,4 oranında longa, %0 oranında kırık hava,%0 oranında uzun hava, %2,4 oranında şarkı, %14 oranında ilahi, %12,3 oranında nefes, %1,8 oranında deyiş, %0 oranında zeybek, %0 oranında bar,%0,8 oranında horon, %1 oranında hora, %1,4 oranında halay cevabını vermişlerdir.

Peşrev müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %9,5 oranında Mevlevi ayini, %24 oranında saz semaisi,%10,2 oranında longa, %1,8 oranında kırık hava,%2,4 oranında uzun hava, %1,4 oranında şarkı, %3,1 oranında ilahi, %11,2 oranında nefes, %9,5 oranında deyiş, %1,8 oranında zeybek, %2,1 oranında bar,%0 oranında horon, %2,4 oranında hora, %2,1 oranında halay cevabını vermişlerdir.

Saz semaisi müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %4,6 oranında Mevlevi ayini, %34,6 oranında peşrev, %11,2 oranında longa, %13,8 oranında kırık hava,%4,2 oranında uzun hava, %2,1 oranında şarkı, %1,8 oranında ilahi, %2,8 oranında nefes, %2,8 oranında deyiş, %2,1 oranında zeybek, %2,4 oranında bar,%1,4 oranında horon, %3,9 oranında hora, %0 oranında halay cevabını vermişlerdir.

Longa müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %3,9 oranında Mevlevi ayini, %4,6 oranında peşrev, %5,2 oranında saz semaisi, %3,1 oranında kırık hava, %3,1 oranında uzun hava, %6,3 oranında şarkı, %2,4 oranında ilahi, %4,6 oranında nefes, %7,8 oranında deyiş, %1 oranında zeybek, %5,7 oranında bar,%1 oranında horon, %6 oranında hora, %1 oranında halay cevabını vermişlerdir.

Kırık hava müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %2,4 oranında Mevlevi ayini, %6 oranında peşrev, %5,6 oranında saz semaisi,%6,3 oranında longa,%2,4 oranında uzun hava, %3,1 oranında şarkı, %1,8 oranında ilahi, %1,8 oranında nefes, %3,1 oranında deyiş, %4,2 oranında zeybek, %2,1 oranında bar,%0 oranında horon, %1,8 oranında hora, %0 oranında halay cevabını vermişlerdir.

Uzun hava müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %1,4 oranında Mevlevi ayini, %0,3 oranında peşrev, %19,7 oranında saz semaisi,%0 oranında longa, %0,7 oranında kırık hava, %0 oranında şarkı, %0,3 oranında ilahi, %3,1 oranında nefes, %3,1 oranında deyiş, %0 oranında zeybek, %0 oranında bar,%1 oranında horon, %1,4 oranında hora, %0 oranında halay cevabını vermişlerdir.

Şarkı müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %5 oranında Mevlevi ayini, %6 oranında peşrev, %3,6 oranında saz semaisi,%5,2 oranında longa, %6,7 oranında kırık hava,%0,3 oranında uzun hava, %0,7 oranında ilahi, %2,9 oranında nefes, %1,4

oranında deyiş, %1,4 oranında zeybek, %1,4 oranında bar,%0 oranında horon, %1 oranında hora, %0 oranında halay cevabını vermişlerdir.

İlahi müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %6,7 oranında Mevlevi ayini, %1 oranında peşrev, %1 oranında saz semaisi,% 6 oranında longa, %1 oranında kırık hava,%1 oranında uzun hava, %1,4 oranında şarkı, %7,8 oranında nefes, %6 oranında deyiş, %1,4 oranında zeybek, %1 oranında bar,%0 oranında horon, %3,1 oranında hora, %0,3 oranında halay cevabını vermişlerdir.

Nefes müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %7,8 oranında Mevlevi ayini, %6,7 oranında peşrev, %1,8 oranında saz semaisi,%1,4 oranında longa, %3,9 oranında kırık hava,%2,4 oranında uzun hava, %1,8 oranında şarkı, %7 oranında ilahi, %29,2 oranında deyiş, %7,8 oranında zeybek, %3,1 oranında bar, %0,3 oranında horon, %2,4 oranında hora, %0,3 oranında halay cevabını vermişlerdir.

Deyiş müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %3,1 oranında Mevlevi ayini, %8,4 oranında peşrev, %12,7 oranında saz semaisi,%6 oranında longa, %3,1 oranında kırık hava,%5 oranında uzun hava, %6,7 oranında şarkı, %1 oranında ilahi, %10,2 oranında nefes, %5,7 oranında zeybek, %0,3 oranında bar, %1,4 oranında horon, %16,1 oranında hora, %1,4 oranında halay cevabını vermişlerdir.

Zeybek müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %0 oranında Mevlevi ayini, %1,4 oranında peşrev, %0,3 oranında saz semaisi,%0,3 oranında longa, %1oranında kırık hava,%1 oranında uzun hava, %0,7 oranında şarkı, %1,4 oranında ilahi, %0,7 oranında nefes, %3,1 oranında deyiş, %1 oranında bar, %0,3 oranında horon, %1,8 oranında hora, %0,7 oranında halay cevabını vermişlerdir.

Bar müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %0,7 oranında Mevlevi ayini, %1,4 oranında peşrev, %2,1 oranında saz semaisi, %3,6 oranında longa, %0,7 oranında kırık hava,%0 oranında uzun hava, %1,4 oranında şarkı, %1oranında ilahi, %2,4 oranında nefes, %2,4 oranında deyiş, %2,1 oranında zeybek, %1 oranında horon, %2,4 oranında hora, %2,1 oranında halay cevabını vermişlerdir.

Horon müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %0 oranında Mevlevi ayini, %1 oranında peşrev, %1,8 oranında saz semaisi,%0 oranında longa, %0,3 oranında kırık hava,%0 oranında uzun hava, %1,4 oranında şarkı, %0,3 oranında ilahi, %0 oranında nefes, %0 oranında deyiş, %0 oranında zeybek, %0 oranında bar, %1 oranında hora, %0,3 oranında halay cevabını vermişlerdir.

Hora müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %1,4 oranında Mevlevi ayini, %5 oranında peşrev, %15,9 oranında saz semaisi,%4,6 oranında longa, %9,9 oranında kırık hava,%5 oranında uzun hava, %0,7 oranında şarkı, %2,8 oranında ilahi, %5,7 oranında nefes, %5,2 oranında deyiş, %1,8 oranında zeybek, %3,1 oranında bar, %2,1 oranında horon, %0,3 oranında halay cevabını vermişlerdir.

Halay müzik biçimini tanıyamayan öğrenciler bu müzik biçimine %1,8 oranında Mevlevi ayini, %1,4 oranında peşrev, %0,7 oranında saz semaisi, %0,3 oranında longa, %0 oranında kırık hava, %0,3 oranında uzun hava, %1 oranında şarkı, %0 oranında ilahi, %1,8 oranında nefes, %1 oranında deyiş, %0,7 oranında zeybek, %3,9 oranında bar, %0 oranında horon, %2,1 oranında hora, cevabını vermişlerdir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç

Bu bölümde elde edilen veriler ışığında alt problemlere dair bulguların sonuçları sunulmuştur.

Birinci alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Mevlevi Ayini müzik biçimini ayırt edebildikleri görülmüştür. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olduğu, orta ve üst gelirli sosyoekonomik çevrenin Mevlevi Ayini müzik biçimini daha çok ayırt ettikleri sonucuna varılabilir.

İkinci alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Peşrev müzik biçimini ayırt edemedikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olmadığı, sosyoekonomik çevrenin Peşrev müzik biçimini ayırt etmede etkili olmadığı sonucuna varılabilir.

Üçüncü alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Saz Semaisi müzik biçimini ayırt edemedikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olduğu, dar ve üst gelirli sosyoekonomik çevrenin Saz Semaisi müzik biçimini daha çok ayırt ettikleri sonucuna varılabilir.

Dördüncü alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Longa müzik biçimini ayırt edemedikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olmadığı, sosyoekonomik çevrenin Longa müzik biçimini ayırt etmede etkili olmadığı sonucuna varılabilir.

Beşinci alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Kırık Hava müzik biçimini ayırt ettikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olduğu, dar ve orta gelirli sosyoekonomik çevrenin Kırık Hava müzik biçimini daha çok ayırt ettikleri sonucuna varılabilir.

Altıncı alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Uzun Hava müzik biçimini ayırt ettikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olduğu, sosyoekonomik çevreye ait her grubun Uzun Hava müzik biçimini ayırt ettikleri sonucuna varılabilir.

Yedinci alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Şarkı müzik biçimini ayırt ettikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olduğu, sosyoekonomik çevreye ait her grubun Şarkı müzik biçimini ayırt ettikleri sonucuna varılabilir.

Sekizinci alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların İlahi müzik biçimini ayırt ettikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olmadığı, fakat sosyoekonomik çevreye ait her grubun İlahi müzik biçimini ayırt ettikleri sonucuna varılabilir.

Dokuzuncu alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Nefes müzik biçimini ayırt edemedikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olduğu, fakat sosyoekonomik çevreye ait her grubun Nefes müzik biçimini ayırt edemedikleri sonucuna varılabilir.

Onuncu alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Deyiş müzik biçimini ayırt edemedikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olmadığı, sosyoekonomik çevreye ait her grubun Deyiş müzik biçimini ayırt edemedikleri sonucuna varılabilir.

On birinci alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Zeybek müzik biçimini ayırt ettikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olmadığı, fakat sosyoekonomik çevreye ait her grubun Zeybek müzik biçimini ayırt ettikleri sonucuna varılabilir.

On ikinci alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Bar müzik biçimini ayırt ettikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olduğu, sosyoekonomik çevreye ait her grubun Bar müzik biçimini ayırt ettikleri sonucuna varılabilir.

On üçüncü alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Horon müzik biçimini ayırt ettikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olduğu, sosyoekonomik çevreye ait her grubun Horon müzik biçimini ayırt ettikleri sonucuna varılabilir.

On dördüncü alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Hora müzik biçimini ayırt edemedikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olduğu, sosyoekonomik çevreye ait orta gelirli grubun Hora müzik biçimini daha çok ayırt ettikleri sonucuna varılabilir.

On beşinci alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Halay müzik biçimini ayırt ettikleri söylenebilir. Sosyoekonomik çevre açısından incelendiğinde de gruplar arası farklılığın anlamlı olmadığı, fakat sosyoekonomik çevreye ait her grubun Halay müzik biçimini ayırt ettikleri sonucuna varılabilir.

On altıncı alt probleme ait sonuçlar

Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Formuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, tanıma formundan aldıkları toplam puanlara göre Türk Müziği Biçimlerini orta düzeyde tanıdıkları, genel puan dağılımının toplam 15 puan üzerinden ortalama 7.15 puan civarında olduğu ve 5 ile 10 puanları arasında yığıldığı sonucuna varılabilir.

Türk Müziği Biçimlerini genel anlamda incelediğimizde, benzerlikleri bulunan müzik türleri arasında doğru ve yanlış dağılımının daha çok olduğu söylenebilir. Öğrencilerin sorulan 15 müzik biçiminden 9 müzik biçimini tanıyabildikleri, 6'sını tanıyamadıkları sonucuna varılabilir.

Türk Müziği Biçimlerini sosyoekonomik çevreye göre genel anlamda incelediğimizde, gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ve grupların eşit düzeyde müzik türlerini tanıdıkları sonucuna varılabilir.

Tartışma

Yapılan çalışmada elde edilen bulgulara istinaden öğrencilerin %60'ının Türk müziği biçimlerinin tanıdığı sonucu elde edilmiş ve bu sonuca ilişkin Sağer (2009) "ilköğretim 6. 7. 8. Sınıf müzik dersinde yer alan kazanımların öğrenciler tarafından değerlendirilmesi" isimli çalışmasının 20. Sonucu olarak sunduğu " Geleneksel Türk Sanat Müziğimizin türlerinin yeterince anlaşılmadığı açıkça görülmektedir" sonucu ile bağdaşmadığı görülmüştür. Bu sonuca aradan geçen zaman ve alınan örneklem grubunun farklılıkları etki etmiş olabilir.

Yapılan çalışmada öğrencilere Türk müziği biçimleri dinletilerek doğru müzik biçimini seçmeleri istenmiş ve bu doğrultuda öğrencilerin dinledikleri ezgiyi orta düzeyde doğru tanıdıkları sonucu elde edilmiştir. Bu sonuca ilişkin Sever (2010) "ilköğretim 3. sınıf müzik dersi müziksel yaratıcılık öğrenme alanı kazanımlarının edinilmesinde yaratıcı dramının etkisi" isimli çalışmasının c.1 ve c.2 kazanımlarında ölçtüğü dinletilen müziklerle ilgili öğrencilerin verdiği cevapların son testte anlamlı olduğu sonuçlarına varmıştır. Sever' in (2010) yaptığı çalışma yapılan bu araştırmayı destekler niteliktedir.

Yıldırım (2013) “ortaokul 7. Sınıf müzik eğitim programının bilişsel alan kazanımlarının ulaşma düzeyinin değerlendirilmesi” isimli çalışmasında belirlemeye yönelik ön test son test uygulaması yapmış ve bilişsel alan düzeyinde tam öğrenmenin altında kaldığı sonucuna ulaşmıştır. Bu nedenle yapılan çalışmada kullanılan “müzik biçimlerini tanı” kazanımı sonuçlarıyla bağdaşmadığı görülmüştür. Bu sonuca kazanımların verilmiş şekli ve örneklem grubunun farklılıkları etki etmiş olabilir.

Öneriler

Saz semaisi, peşrev, deyiş, nefes, hora ve longa türlerinde öğrencilerin bu türleri tanıma güçlüğü çekmesinden dolayı; tür ve biçimleri tanı kazanımına yönelik kılavuz kitapta daha açıklayıcı tanımlara ve uygulamalara yer verilmesi önerilebilir.

Bazı tür ve biçimlere ilişkin dinletilerin derste artırılmasının tür ve biçimleri algılamada kolaylık sağlayacağından müzik öğretmenlerinin işitsel uyaranlara daha fazla ağırlık vermesi önerilebilir.

Öğrencilerin tanımada güçlük çektiği müzik türlerine ilişkin sevdirci etkinliklerin artırılması önerilebilir.

Sosyoekonomik değişkeni bakımından öğrencilerin Türk müziği türlerini ayırt edebilme durumlarının incelendiği bu gibi araştırmaların yanında, sosyokültürel, cinsiyet vb. farklı değişkenler ile Türk müziği değişkenlerinin karşılaştırılarak yeni araştırmaların yapılması önerilebilir.

Öğrencilerin Türk müziği biçimlerini tanımlarında müfredat ve kılavuz kitabın yanında müzik öğretmenlerinin de rolüne ilişkin araştırmaların yapılması önerilebilir.

Halk müziğinde Oyun havaları sanat müziğinde raks türleri gibi görsel boyutu bulunan müzik biçimlerinde derslerin görsel öğelerle desteklenmesi önerilebilir.

İlköğretim, Ortaöğretimin ve alana ilişkin yükseköğretim kademelerinde müzik tür ve biçimleri ekseninde araştırmalar yapılması önerilebilir.

Bu çalışmada 8. sınıf müzik dersi müfredatında yer alan kazanımlar kullanılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı müfredatında yer alan Türk müziği kazanımları üzerine diğer kademelerde de (6. sınıf, 7. sınıf) bu çalışmanın yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akdoğu, O. (1996). *Türk müziğinde türler ve biçimler* (1.Baskı). İzmir: Ege Üniversitesi.
- Akkaş, S. (2005). *Eğitim fakülteleri sınıf öğretmenliği bölümleri için müzik 1*. Ankara: Bilge Ders Kitapları Yayıncılık.
- Ak-Şahin, A. (2004). *Türk musikisi tarihi*. Ankara: Akçağ.
- Albuz, A. (2001). *Viyola öğretiminde geleneksel Türk müziği ses sistemine ilişkin dizilerin kullanımı ve bu sistem kaynaklı çokseslilik yaklaşımları* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.114692)
- Ali, F. (1987). *Müzik ve müziğimizin sorunları*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Alpar, R. (2001). *Spor bilimlerinde uygulamalı istatistik* (2. Baskı). Ankara: Nobel.
- Artut, K. (2009). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Attalı, J. (2014). *Gürültüden müziğe*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Aydın, Y. (2011). *Türk beşleri*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi.
- Başaran, İ. Ethem (1994). *Eğitime giriş*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Behar, C. (1987). *Klasik Türk müziği üzerine denemeler*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Bilen, S. (1995). *İşbirlikli öğrenmenin müzik öğretimi ve güdüsel süreçler üzerindeki etkileri*. (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.41285)
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi* (3.Baskı). Ankara: Cantekin Matbaası.
- Buzduğu, M. (2010). *Amatör müzik eğitimine yönelik öğretmen ve öğrenci tutumları*(Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.(Tez No.279245).
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. A, Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (17. Baskı). Ankara: Pegem.
- Büyükyıldız, H. Z. (2009). *Türk halk müziği-ulusal Türk müziği*. İstanbul: Papatya.
- Çevik, B.D. (2007). Müzik öğretim yöntemlerinden, orff müzik öğretisine genel bir bakış. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 95-100.
- Çömlekçi, N. (2001). *Bilimsel araştırma yöntemi ve istatistiksel anlamlılık sınamaları*. Ankara: Bilim Teknik Yayınevi.
- Demirel, Ö. (2008). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı* (13.baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Dündar, M. (2003). Müzik öğretmeni yetiştirmede alanda eğitim. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 59-67.
- Emnalar, A. (1998). *Tüm yönleriyle Türk halk müziği ve nazariyatı* (1. Baskı). İzmir: Ege Üniversitesi.
- Ertürk, S. (1988). Türkiye'de eğitim felsefesi sorunu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 11-16.

- Gedikli, E. (2003). *Müzik eğitimi*. Bursa: Ezgi.
- Gökalp, M., & Şahin, E. (2013). Müzik öğretmenliği ana bilim dalı öğretim elemanları ve öğrencilerinin okul çalgıları dersinin içeriğine yönelik görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 101-133.
- Günay, E. (2006). *Müzik sosyolojisi, sosyolojiden müzik kültürüne bir bakış*. İstanbul: Bağlam.
- Kalafat, Y. (2012). *Halk kültürü-kültürel kimlik, milli strateji*. Ankara: Berikan Yayınları.
- Karadeniz, E. (1965). *Türk musikisi: Nazariye ve esasları*. İstanbul: Küğ.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi* (1. Baskı). Ankara: Nobel.
- Kardeş, T. (2013). *Mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki klâsik Türk müziği üslup ve repertuvar eğitiminin içerik ve yöntem bakımından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.345440).
- Kocabaş, A., & Selçioğlu, E. (2003). İlköğretim okullarının 4. ve 5. sınıflarında müzik dersinin gerçekleşme düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Özel Sayısı*, 8, 59-69.
- Küçükçelebi, E. A. (2002). *Uzun havalar*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Kulah, İ. K. (2007). *İlköğretim ikinci kademedeki müzik dersi yaklaşımlarının analizi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.205831).
- MEB (2019). Okullar ve diğer kurumlar. <http://www.meb.gov.tr/baglantilar/okullar/>, adresinden edinilmiştir.
- MEB (2018). Müzik dersi (9, 10, 11 ve 12. sınıflar) öğretim programı. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=359>, adresinden edinilmiştir.
- Öner, A.G. (2007). *Türkiye'de ilköğretim 2. kademe 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersinden edindikleri kazanımlar üzerine bir çalışma* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 217385).
- Özalp, M.N. (1992). *Türk musikisi beste formları*. Ankara. T.R.T Yayınları.
- Özbek, M. (2014). *Türk halk müziği el kitabı 1 terimler sözlüğü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- Özen, N. (2004). Çalgı eğitiminde yararlanılan müzik eğitimi yöntemleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 57-63.
- Özkan, H. İ. (2016). *Türk musikisi nazariyeti ve usulleri kudüm velveleleri*. İstanbul: Ötüken.
- Sağır, N. (2009). *İlköğretim 6.7.8. sınıf müzik dersinde yer alan kazanımların öğrenciler tarafından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.261375).
- San, İ. (1985). *Sanat ve eğitim*. (1. baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Say, A. (2009). *Müzik sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi.
- Sönmez, A. (2015). *Eğitim felsefesi* (13. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tatyüz, H. (2001). *Niğde yöresi halk türkülerinin melodik yönden incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.108930).
- Tezcan, M. (2011). *Sanat sosyolojisi*. Ankara. Anı yayıncılık.

- TDK (1998). *Türkçe sözlük*. Ankara. Türk Dil Kurumu yayınları.
- Tufan, S. (1995). 4-8 yaş grubu öğrencilerinin müzik ve piyano eğitimi. *Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi*, 16, 36.
- Türkmen, U. (2010). Çocuğun bireysel toplumsal ve kültürel gelişiminde amatör müzik eğitiminin yeri problemleri ve çözüm önerileri. *İlköğretim Online*, 9(3), 960-970.
- Uçan, A. (1980). Çevreden evrene keman eğitimi üzerine. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 5(47), 20.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitim temel kavramlar, ilkeler yaklaşımlar* (2. baskı). Ankara. Evrensel Müzikeyi.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi "temel kavramlar- ilkeler- yaklaşımlar"*. Ankara: Evrensel Müzikeyi.
- Uçan, A., Yıldız, G., & Bayraktar, E. (1999). *İlköğretimde etkili öğretme ve öğrenme öğretmen el kitabı, modül:9, ilköğretimde müzik öğretimi*. Burdur: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Uysal, A. (2005). İlköğretimde verilen sanat eğitimi derslerinin yaratıcılığa etkileri. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(6), 41-47.
- Varış, F. (1988). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Yahya-Kaçar, G. (2009). *Türk mûsikîsi rehberi* (1. Baskı). Ankara: Maya Akademi.
- Yaltırık, H. (2003). *Tasavvufî halk müziği ilahiler - nefesler - tatyânlar -deyişler-semahlar*. Ankara: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu.

EKLER

EK-1. GENEL BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcı,

Aşağıda yer alan anket formundaki bilgilerden ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Türk müziği biçimlerini tanıma durumlarının ne düzeyde olduğunun araştırılacağı Yüksek Lisans çalışmasında yararlanılacaktır. Anket soruları genel olarak değerlendirileceği için isim yazmak mecburi değildir. Anketin amacı 8. sınıf öğrencilerinin Türk müziği biçimlerini tanıma durumlarının ne düzeyde olduğunun tespitini yapmaktır. Bu nedenle sorulara içtenlikle cevap veriniz. Araştırmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Yüksek Lisans Öğrencisi
Kubilay PERDAKÇIOĞLU

1. Yaşınız :
2. Cinsiyetiniz : () Kız () Erkek
3. Kaçınıcı sınıftasınız :
4. Doğum Yeriniz (Lütfen Yazınız).....
5. Annenizin Doğum Yeri (Lütfen Yazınız).....
6. Babanızın Doğum Yeri (Lütfen Yazınız).....
7. Annenizin eğitim düzeyi nedir?
Okuryazar ()
İlkokul ()
Ortaokul ()
Lise ()
Üniversite ()
Yüksek lisans/Doktora ()
8. Babanızın eğitim düzeyi nedir?
Okuryazar ()
İlkokul ()
Ortaokul ()

Lise ()

Üniversite ()

Yüksek lisans/Doktora ()

9. Anneniz herhangi bir işte çalışıyor mu?

Evet ()

Hayır ()

10. Çalışıyorsa mesleğini yazınız.

.....

11. Babanız herhangi bir işte çalışıyor mu?

Evet ()

Hayır ()

12. Çalışıyorsa mesleğini yazınız.

.....

13. Kaç kardeşiniz var?

.....

14. Ailenizin aylık ortalama geliri ne kadar?

.....

15. Müzik dinlemekten hoşlanır mısınız?

• Evet ()

• Hayır ()

16. Günlük/Haftalık ortalama ne kadar süre müzik dinlersiniz?

• Günlük ortalama saat/dakika

• Haftalık ortalama.....saat/dakika

17. En çok dinlediğiniz müzik türünü lütfen işaretleyiniz. Şıklarda olmayan bir müzik türü varsa Diğer bölümüne yazabilirsiniz.

• Halk müziği ()

• Türk sanat müziği ()

• Pop müzik ()

• Arabesk ()

• İlahi-dini müzikler ()

• Diğer (Lütfen Yazınız).....

18. Ailenizde en çok dinlenen müzik türünü lütfen işaretleyiniz. Şıklarda olmayan bir müzik türü varsa Diğer bölümüne yazabilirsiniz.

• Halk müziği ()

• Türk sanat müziği ()

- Pop müzik ()
- Arabesk ()
- İlahi-dini müzikler ()
- Diğer (Lütfen Yazınız).....

19. Gün içinde müzik dinler misiniz?

Evet ()

Hayır ()

20. Gün içinde ortalama ne kadar süre müzik dinlersiniz?

.....

EK-2. ÖĞRENCİLERİN TÜRK MÜZİĞİ BİÇİMLERİNİ TANIMA DURUMLARINI BELİRLEME FORMU

Sevgili öğrenciler, öğretmeninizin size dinleteceği müzikleri lütfen dikkatle dinleyerek, hangisi olduğunu aşağıdaki müzik biçimlerinin bulunduğu bölüme (X) işareti koyarak yazınız.

Öğrencilere dinletilen	Mevlevî Aşairi	Peşrev	Saz Semaisi	Longa	Kırık Hava	Uzun Hava	Şarkı	İlahi	Nefes	Deyiş	Zeybek	Bar	Horon	Hora	Halay

EK-3. UZMAN GÖRÜŞÜ ALMA FORMU (FORM 3)

UZMAN GÖRÜŞÜ ALMA FORMU (FORM 3)
(Öğrencilerin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Durumlarını Belirlemede Öğrencilere Dinletilecek Eserlerin Öğrencilerin Düzeyine Uygunluğuna İlişkin)

Öğrencilere Dinletilecek Eserlerin Öğrencilerin Düzeyine Uygunluğuna İlişkin Uzman Görüşü		Tamamen Katılıyorum	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Çok Az Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
	Öğrencilere dinletilecek eserler, Türk müziği biçimlerini yansıtmaları açısından uygundur.	X				
	Öğrencilere dinletilecek eserler, 8. sınıf kazanımlarını kapsamaları açısından uygundur.	X				
	Öğrencilere dinletilecek eserler, 8. sınıf öğrencileri tarafından anlaşılabilir olması açısından uygundur.	X				
	Öğrencilere dinletilecek eserlerin sıralaması, öğrencilerin değerlendirme yapmaları açısından uygundur.	X				
	Öğrencilere dinletilecek eserler için belirlenen süre, öğrencilerin değerlendirme ve puanlama yapmaları açısından uygundur.	X				

Tarih:**Uzmanın Adı Soyadı:****Adres:**

EK-4. MEB İZİN FORMU

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 36648235/605.01/8217839
Konu : Araştırma ve Uygulama İzni

25.04.2019

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: 12/04/2019 tarihli ve 1900119143 sayılı yazınız.

İlgi yazı gereği, Üniversiteniz Araştırmacılarından Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Kubilay PERDAKÇIOĞLU'nun; "Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Türk Müziği Biçimlerini Tanıma Durumlarının İncelenmesi" adlı çalışmasının kabulüne ilişkin 19/04/2019 tarihli ve 8001878 sayılı Valilik Onayı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Salih KAYGUSUZ
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: Valilik Onayı ve Ekleri (6 sayfa)

Güvenli Elektronik İmzalı

Aşlı ile Aynıdır

29.04.2019

Selçuk DİĞER

Yönetim Cad. Valilik Binası Kat:4 Yakutiye ERZURUM
Elektronik Ağ: <http://erzurum.meb.gov.tr>
e-posta: arge25@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: AR-GE Birimi-179
Tel: (0 442) 234 4800
Faks: (0 442) 235 1032

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden d4a5-bcb5-330f-b754-38ed kodu ile teyit edilebilir.

EK-5. ORTAOKUL MÜZİK DERSİ KAZANIMLARI

Mü.8.A.3. Türk toplumunun müzik kültürlerinden uygun olan örnekleri dinler.

Türk ve akraba topluluklarının müzik türlerinden örnek eserler dinletilmelidir (MEB, 2018, s.34).

Mü.8.A.4. Türk müziğinin makamsal yapısının farkına varır.

Türk müziğinin temelleri göz önüne alınarak öğrencilerin eviç (misket) makamını ayırt edebilmeleri için türküler ve şarkılar dinletilip bu tür çalışmalar yapılmalıdır. Örneğin ilk başta sınıf seviyesinde istenen makamlardan örnek eserler dinletilir. Öğrenciler birinci makamı duyarak algıladıktan sonra diğer makamın örnek eseri dinletilir. Ardından her iki makamdan karışık eserler dinletilerek öğrencilerden makamları ayırt etmeleri istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını ayırt etmede başarılı olduktan sonra bu makamlardan farklı olan üçüncü bir makamın örnekleri de arada bir dinletilir ancak bu makamla ilgili ayrıntılara yer verilmez. Her çalışma sınıf seviyesinde öğrenilmesi hedeflenen makamlara yönelik söyleme etkinlikleri ile desteklenerek öğrencilerin makamları ayırt etme farkındalıkları sağlanır (MEB, 2018, s.34).

Mü.8.A.5. Yurdumuzun müzik türlerinden örnek eserler seslendirir.

Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî-tasavvufi müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden seçilen örnekler, öğrencilerin ses aralıklarına ve sınıf seviyelerine uygun olarak verilmelidir (MEB, 2018, s.34).

Mü.8.A.8. Türk kültürünün müziklerini dinler.

Türk müziği kültürüne hem felsefi olarak hem de eserler besteleyerek katkıda bulunmuş; İtrî, Yesârî Âsım Arsoy, Safiye Ayla, Vecihe Daryal, Ziya Taşkent, Bekir Sıtkı Sezgin, Cinuçen Tanrıkorur, Neşet Ertaş, Talip Özkan, Yılmaz İpek, Özay Gönlüm gibi şahsiyetlerden örnekler dinletilmelidir (MEB, 2018, s.34).

Mü.8.D.1. Türk müziği biçimlerini tanıır.

Mevlevî ayini, peşrev, saz semaisi, longa, kırık hava, uzun hava, şarkı, ilahi, nefes, deyiş vb. müzik biçimleri örnek eserler dinletilerek tanıtılır (MEB, 2018, s.26).

Mü.8.D.2. Dinlediği farklı müzik türleriyle alakalı duygu ve düşüncelerini açıklar.

Öğrencilerin dinledikleri müzik türleriyle ilgili görüşlerini yazılı ve sözlü olarak; drama vb. öğretim yöntemleriyle ya da bilişim teknolojilerinden faydalanarak belirtmelerine ilişkin etkinlikler yapılır (MEB, 2018, s.26).

Mü.8.D.4. Türkülerin yaşanmış olan öykülerini araştırır.

Öğrencilerin müzik araştırmalarında internet vb. kaynaklardan faydalanabilmeleri için yollar öğretilir (MEB, 2018, s.26).

Mü.8.D.5. Dinlediği farklı müzik türlerinden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini oluşturur.

a) Öğrencilerin müzikle alakalı tüm çalışmalarını (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb. yardımıyla gerek yazılı gerek sayısal veriler halinde bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır.

b) Sanatçıların tüm dünyada tanınmasında iletişim araçlarının rolü vurgulanır.

c) Müzik dinlerken internet ortamındaki etik kurallara dikkat edilmesinin gerekliliği hatırlatılır (MEB, 2018, s.26).

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Kubilay PERDAKÇIOĞLU

Doğum Yeri: Erzurum

Doğum Tarihi: 30.11.1993

EĞİTİM

İlkokul ve Ortaokul: İbn-i Sina İlköğretim Okulu

Lisans: Atatürk Üniversitesi K.K.E.F Müzik Öğretmenliği Bölümü

Yüksek lisans: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi
Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı

İŞ DENEYİMİ

2015-2016, 2016-2017, 2017-2018 Eğitim-Öğretim yıllarında Özel İdeal Doruk Temel Lisesi'nde müzik öğretmeni olarak görev aldı.

İLETİŞİM

Tel. No:0539 203 77 60

E-Posta:kubisolist@gmail.com